

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE

BREXIT: VZROKI IN MOŽNE POSLEDICE

Ljubljana, 11. september 2019

UROŠ DJUKARI

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Uro-Djukari, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtor predloženega dela z naslovom Brexit: vzroki in možne posledice, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko asist. dr. Sonjo Tjander Wostner

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravil samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel/-a, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatstvo ali predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih delo kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označil;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnal v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom Inanice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študenta(-ke): _____

KAZALO

UVOD	1
1 EU IN PRISTOP ZK	2
1.1 Opredelitev EU z ekonomskega vidika	2
1.2 Pristopna pogajanja ZK	3
1.2.1 Prvi pristop in veto Francije	3
1.2.2 Drugi pristop in veto Francije.....	4
1.2.3 Tretji pristop in prikljuitev.....	4
1.6 Prednosti članstva v EU	5
2 BREXIT	6
2.1 Izstopna klavzula	6
2.2 Zapleteni odnosi med ZK in EU	7
2.3 Referendum o izstopu iz EU	8
2.4 Dogodki po referendumu	11
3 POSLEDICE IN VPLIV BREXITA ZA ZK	13
3.1 Mofni scenariji izstopa	14
3.2 Vpliv brexita na gospodarstvo ZK	15
3.2.1 Trgovina in proizvodna industrija.....	15
3.2.2 Finančni sektor in ločitveni račun.....	17
3.2.3 Vpliv na migracije.....	18
3.3 Posledice v primeru nedoseženega dogovora	19
4 POSLEDICE IN VPLIV BREXITA ZA EU	20
4.1 Vpliv brexita na gospodarstvo EU	20
4.1.1 Trgovina in proizvodna industrija.....	20
4.1.2 Finančni sektor.....	21
4.1.3 Vpliv na migracije.....	22
5 VPLIV BREXITA NA SLOVENIJO	23
5.1 Trgovina med Slovenijo in ZK	23
5.1.1 Struktura uvoza in –tevalo uvoznih podjetij.....	24
5.1.2 Struktura izvoza in –tevalo izvoznih podjetij.....	25
5.2 Tuje neposredne naložbe med SLO in ZK	27
5.3 Morebitni vplivi brexita na Slovenijo	27
SKLEP	28
LITERATURA IN VIRI	29
PRILOGE	35

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Gibanje uvoza in izvoza med Slovenijo in ZK.....	23
Graf 2: Uvoz podjetij iz ZK	25
Graf 3: Izvoz podjetij v ZK	26
Graf 4: Tuje neposredne naložbe med SLO in ZK	27

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Geografski prikaz rezultata referendumu o izstopu ZK iz EU	1
Priloga 2: Geografska primerjava rezultata referendumu o izstopu ZK iz EU, v letih 1975 in 2016.....	1
Priloga 3: Prikaz dveh –tujih vpliva izstopa ZK iz EU na BDP ZK	2
Priloga 4: Struktura uvoza po SMTK v letu 2018	2
Priloga 5: Struktura izvoza po SMTK v letu 2018	2

SEZNAM KRATIC

EU - Evropska unija

ZK - Združeno kraljestvo

BDP - bruto doma i proizvod

SMTK - Standardna mednarodna trgovinska klasifikacija

WTO ó Svetovna trgovinska organizacija

ZDA ó Združene države Amerike

UVOD

Po uni ujo ih posledicah prve in druge svetovne vojne se je v Evropi začela uveljavljati ideja o večji medsebojni povezanosti držav z namenom obnove in hitrejšega razvoja gospodarstva. Ideja je najprej pripeljala do ustanovitve skupnosti, ki se je postopoma s spreminjanjem strukture in pridruženjem novih članic razvila v Evropsko unijo kot jo poznamo danes.

Cilj naloge je nam bolj pregleden na in predstaviti vzroke in morebitne posledice izstopa Združenega kraljestva iz Evropske unije. Raziskal bom vzroke, ki so privedli do izstopa in morebitne posledice tega na gospodarstvo Združenega kraljestva, Evropske unije in Slovenije. V prvem delu naloge bom na kratko opisal zgodovino razvoja Evropske unije, ki se je začela s povezavo šestih držav v Evropsko skupnost za premog in jeklo in s katero so države članice postavile temelje za nadaljnje gospodarsko ter politično povezovanje držav Evrope. Sledil bo opis pristopnih pogajanj Združenega kraljestva za članstvo v Evropski uniji, pri katerem sta bili prvi dve pogajanja zaradi veta Francije neuspešni, tretje pogajanje pa je zaradi spremembe političnega prostora v Franciji omogočilo pristop in članstvo. V nadaljevanju bom namtel in opisal prednosti, ki jih omogoča članstvo, na kratko bom povzel tudi izstopno klavzulo, s katero ima vsaka država članica, v skladu s svojo ustavo, pravico izstopiti iz Evropske unije. Proti koncu prvega dela bom predstavil ključne vzroke, ki so privedli do referendumu o izstopu, zaključil pa bom s predstavitevjo rezultatov referendumu, katerega rezultat je z majhno večino potrdil izstop Združenega kraljestva iz Evropske unije.

Drugi del naloge bom posvetil raziskovanju morebitnih gospodarskih posledic, ki ga bo imel izstop za Združeno kraljestvo, Evropsko unijo in Slovenijo. Najprej bom začel s posledicami izstopa za gospodarstvo Združenega kraljestva. Predstavil bom možne scenarije izstopa in vpliv na različne sektorje gospodarstva. Prav tako bom opisal posledice v primeru nedoseženega dogovora. Temu bo sledila predstavitev in analiza posledic za gospodarstvo Evropske unije, ki bo ravno tako razčlenjena glede na različne sektorje. V zaključku bom predstavil trgovino med Slovenijo in Združenim kraljestvom. Z zbranimi podatki Statističnega urada Republike Slovenije bom predstavil uvoz in izvoz Slovenije v izbrano državo, strukturo uvoza in izvoza ter število uvoznih in izvoznih podjetij. Opisal bom tudi tuje neposredne naložbe med Slovenijo in Združenim kraljestvom, zaključil pa z morebitnimi vplivi izstopa na gospodarstvo Slovenije.

Predvidevam, da bo izstop Združenega kraljestva iz Evropske unije povzročil in pustil številne negativne posledice na obeh gospodarstvih. Predvidevam, da bo v primeru izstopa bistveno bolj trpelo gospodarstvo Združenega kraljestva. Prav tako predvidevam, da bo vpliv izstopa zaradi svoje majhnosti gospodarstva, majhne trgovinske povezanosti in geografske oddaljenosti dosti manj občutila Slovenija.

1 EU IN PRISTOP ZK

1.1 Opredelitev EU z ekonomskega vidika

Nastanek Evropske unije (v nadaljevanju EU) sega v obdobje po drugi svetovni vojni, kjer je po uničenju i vojni nastala želja po miru in obnovi ter medsebojnem sodelovanju. Najprej so se tako imenovane ustanovne članice, Belgija, Francija, Italija, Luksemburg, Nemčija in Nizozemska, povezale v Evropsko skupnost za premog in jeklo ter tako za ele prvo gospodarsko in pozneje politično povezovanje evropskih držav. Kasneje, leta 1957, so z Rimsko pogodbo ustanovili Evropsko gospodarsko skupnost in tako postavili temelje skupnemu trgu (Evropska unija, brez datuma a).

Kmalu so se takšni gospodarski povezavi začele pridruživati –e ostale evropske države, kar je vodilo v politično povezovanje na področjih podnebne, okoljske in zdravstvene politike, pa vse do skupne zunanje politike, varnosti, pravosodja ter migracij. Zaradi takšnih povezav se je leta 1993 z Maastrichtsko pogodbo Evropska gospodarska skupnost preoblikovala in preimenovala v Evropsko unijo. V letu 2009 pa se je z Lizbonsko pogodbo spremenila predvsem pravna struktura, ki je oblikovala Evropsko unijo kot jo poznamo danes (Evropska unija, brez datuma a).

Eden izmed glavnih ciljev Evropske unije je tudi enotni notranji trg, ki je tudi gonilna gospodarska sila EU. Takšen trg omogoča prost pretok blaga, storitev in kapitala ter prosto gibanje ljudi. Vzpostavljena je tudi skupna gospodarska politika oziroma usklajevanje nacionalne politike s skupno politiko EU, –e posebej med državami članicami, s skupno enotno valuto evro. Vse države članice tvorijo ekonomsko in monetarno unijo, tudi če niso v evrskem območju. S takšnim ekonomskim sodelovanjem kljubujejo svetovnim ekonomskim in finančnim izzivom ter spodbujajo ustvarjanje novih delovnih mest in trajnostno gospodarsko rast. V prid močnemu sodelovanju med EU in državami govori tudi podatek, da je državam med velikimi motnjami v bančnem sistemu, v obdobju 2008. 2011, EU namenila za okoli 1600 milijard evrov poročtev in neposrednega kapitala. Evropski mehanizem za stabilnost, ki je bil ustanovljen kot varovalni ukrep za finančno stabilnost, tako razpolaga s 500 milijardami evrov za dejanska posojila (Evropska unija, brez datuma b in c).

Prednost Evropske unije je tudi enotna skupna valuta evro, ki omogoča državljanom in podjetjem številne ugodnosti, saj ni več stroškov menjav valut, stroškov za mejna plačila, bistveno lažje je primerjanje cen, bolj konkurenčnost, lanstvo v evrskem območju pa zagotavlja tudi stabilnost cen. Ob pripravljenosti nacionalnih gospodarstev so evro prevzele vse države EU, edina uradna izjema velja za Dansko in Združeno kraljestvo (v nadaljevanju ZK). V primerjavi proizvodnje blaga in storitev z gospodarstvom Združenih držav Amerike (v nadaljevanju ZDA) lahko omenimo, da je bruto doma i proizvod (v nadaljevanju BDP) EU šte prehitel BDP ZDA in je v letu 2017 značal 15.300

milijard evrov. Kljub majhnemu številu svetovnega prebivalstva predstavlja zunanji delež trgovine EU eno petino svetovnega uvoza in izvoza, 64 % celotnega obsega trgovine EU pa predstavlja trgovina znotraj skupnega trga. Izvoz blaga iz EU je v letu 2014 znašal 15 % svetovnega izvoza, prvi od ustanovitve jo je v izvozu prehitela Kitajska, s 15,5 % svetovnega izvoza. Uvoz v EU pa je v letu 2014 znašal 14,8 % svetovnega uvoza, kar je manj kot uvozi ZDA (17,6 %), vendar nekoliko več kot uvozi Kitajska (12,9 %). Približno 18 milijard evrov je bilo namenjenih različnim programom za raziskave, inovacije, malim podjetjem, digitalnim omrežjem in različnim izobraževanjem ter okoljskim programom. EU namenja svoja sredstva tudi državam, ki se pripravljajo na vstop v EU in državam, s katerimi je zgodovinsko povezana, to so predvsem države sosedstva, afriške, karibske ter pacifiške države (Evropska unija, brez datuma b, c in d).

1.2 Pristopna pogajanja ZK

Med letoma 1940 in 1950 je odnos Združenega kraljestva do Evropske gospodarske skupnosti temeljil na taktičnem in opazovanju, kako se bo ta skupnost razvijala. Kmalu, natančneje v letu 1960, pa se je ta politika zaradi napredka Evropske gospodarske skupnosti spremenila. Združenemu kraljestvu ni bilo pripravljeno, da bi jih enostavno spregledali v mednarodni politiki in ekonomiji ter je želelo ohraniti svoj vpliv v Evropi. Takratna težnja se je pojavila tudi zaradi osamosvojitve nekdanjih kolonij in Sueske krize v letu 1956 med Združenim kraljestvom in ZDA, pa tudi moč Commonwealtha je postopoma upadala. Združenemu kraljestvu si je želelo priključiti tudi zato, da bi postali protitež Franciji, ki bi po njihovem mnenju lahko postala zelo protekcionistična (Digital Research in European Studies, brez datuma a).

1.2.1 Prvi pristop in veto Francije

V letu 1950 Združenemu kraljestvu ni bilo udeleženo v procesu poenotenja Evrope, temveč se je v Evropsko gospodarsko skupnost prijavilo leta 1961. Britanski premier Harold Macmillan je prijavnico pripravil z veliko skrbnostjo, v kateri ni odstopal od državne neodvisnosti, ki jo je Združenemu kraljestvu imelo na ekonomskem in političnem področju, in jo poslal v parlament, ki je vladni predlog potrdil z veliko večino (Digital Research in European Studies, brez datuma b).

Prva pristopna pogajanja so bila zelo težavna, saj je Združenemu kraljestvu vedno poveljalo na imperialističnih težnjah in se izogibalo številnim regulacijam, ki so jih zahtevale ustanoviteljice. Recimo, zaradi enotnih davkov je bilo Združenemu kraljestvu v skrbeh, da bo izgubilo status oziroma privilegije, ki so jih deležni z državami Commonwealtha. Kljub trudu so pogajalci Združenega kraljestva nenehno prihajali z novimi zahtevami in izjemami, ki naj bi jih bili deležni. Nemčija, Italija in države Beneluksa so bile pripravljene določene pogoje tudi sprejeti, vendar pa je Francija blokirala nadaljnja pogajanja z vetom Charlesa de Gaulla. Ta je trdil, da obstajajo velike razlike med skupnostjo in Združenim

kraljestvom in da ima Združenno kraljestvo le ekonomski interes ter naj se odreče svojim privilegijem iz imperialističnih interesov. O Združenem kraljestvu je tudi menil, da je trojanski konj, ki izpolnjuje želje ZDA, kar bi vodilo v amerikanizacijo Evrope (Digital Research in European Studies, brez datuma b).

1.2.2 Drugi pristop in veto Francije

Po volitvah v letu 1964 je v Združenem kraljestvu slavila laburistična stranka s Haroldom Wilsonom na čelu, ki je od konservativnega premierja Harolda Macmillana prevzel ponudbo oziroma željo po vključitvi v evropsko skupnost. Laburistična stranka, ki je prvotno nasprotovala vključitvi Združenega kraljestva v evropsko skupnost, je zaradi domačih ekonomskih težav in prepočasne in slabega trgovinskega povezovanja z državami European Free Trade Association (EFTA) spremenila svoje mnenje. Sodelovanje v evropski skupnosti naj bi torej odpravilo težave zaradi številnih regulacij in izvoza ter spodbudilo ekonomijo Združenega kraljestva, da ne bi bilo več toliko odvisno od ZDA (Digital Research in European Studies, brez datuma c).

Kljub naporu ostalih petih ustanoviteljic za sprejetje Združenega kraljestva v evropsko skupnost pa Francija s Charlesom de Gaulle ni popustila. Francija je poudarjala, da mora Združenno kraljestvo najprej rešiti svoje ekonomske težave, ki so nastale v času krize, da bi izpolnjevala kriterije za pristop v evropsko skupnost, prav tako je bila v strahu, da bo izgubila vodilno vlogo v evropski skupnosti. Charles de Gaulle si je prizadeval predvsem za Evropo, ki bi bila neodvisna od ZDA, spet z druge strani pa se britanski premier ni strinjal z enotno zunanjo in skupno obrambno politiko, saj je menil, da mora pri tem imeti besedo tudi ZDA, kot jedrska velesila. Novembra 1967, preden so se pogajanja dejansko začela, pa je Charles de Gaulle izrazil stališče Francije in tako vložil drugi veto (Digital Research in European Studies, brez datuma c).

1.2.3 Tretji pristop in priključitev

Po letu 1960 je ekonomska povezava med Združenim kraljestvom in državami Commonwealtha začela naglo upadati. V letu 1954 naj bi uvoz iz držav Commonwealtha znašal 48 %, izvoz blaga in dobrin iz Združenega kraljestva v države Commonwealtha pa okoli 49 %. Vendar pa je vse do leta 1972 uvoz zdrsnil na 19 %, izvoz pa ni presegal 20 %. Tako so britanski pogajalci ubrali nekoliko bolj fleksibilno pot pogajanj in pristali na ključne pogoje za pristop in pridružitve tako na ekonomskem kot političnem področju. Tudi Francija je po odstopu Charlesa de Gaulle postala simpatizer Združenega kraljestva, saj ga je videla kot protitež nemškiemu. Veliko težavo za evropsko skupnost je predstavljal tudi funt, ki je skozi leta močno oslabil in povzročil velik primanjkljaj v državni blagajni Združenega kraljestva, težavo pa je predstavljal tudi velik javni dolg. Kljub vsemu je bil dosežen dogovor in leta 1971 je parlament Združenega kraljestva potrdil pridružitve evropski skupnosti. Leto kasneje, 22. januarja 1972, pa je Združenno

kraljestvo v Bruslju podpisalo pridružitveno pogodbo, ki je stopila v veljavo 1. januarja 1973 (Digital Research in European Studies, brez datuma d).

1.6 Prednosti članstva v EU

Članstvo v Evropski uniji tako prinaša številne ugodnosti in povezovanja na ekonomskih, socio-kulturnih, političnih in drugih ravneh. S strategijo enotnega trga poskuša Evropska komisija spodbujati dejanske cilje enotnega trga; omogočiti ljudem, storitvam, dobrinam in kapitalu prost pretok med državami članicami ter tako zagotavljati več priložnosti pri poslovanju in boljšo izbiro ponujenih storitev ter blaga, po bistveno nižjih cenah za končne potrošnike. Državljanom omogoča tudi prosto potovanje in delo, življenje ali študij kjerkoli si to želijo, v katerikoli državi članici Evropske unije. Prednosti članstva v Evropski uniji so tako naslednje (Evropska komisija, brez datuma):

- Enotni trg za blago, ki številnim podjetjem omogoča tako imenovani domači trg z več kot 500 milijoni potrošnikov, do katerih lahko enostavno dostopajo s številno mrežo dobaviteljev. Podjetje ima tako nižje stroške na enoto in večje komercialne priložnosti. Prednosti enotnega trga za blago obsejajo tudi rezidenti Evropske unije, saj so cene blaga nižje, potekata tudi hitrejši tehnološki razvoj in inovativnost, v ospredje pa se vselej meri postavljajo višji standardi kakovosti, varnosti ter varstvo okolja.
- Enotni trg za storitve, ki je ključnega pomena za ekonomijo Evropske unije. Trg storitev doprinese 70 % BDP-ja EU in podoben odstotek delovnih mest. Pomembnosti tega trga se zaveda tudi Evropska komisija, ki si prizadeva za odstranitev omejitev za podjetja, ki bi želela poslovati oziroma ponujajo svoje storitve zunaj domače države. Glavna načela vodenja enotnega trga za storitve so tako svobodno ustanavljanje podjetij v drugih državah EU in možnost nudenja ter prejetja storitev v drugih državah EU.
- Enotni digitalni trg je ideja o digitalizaciji poslovanja, potrošnikov in uporabnikov. V letu 2015 je Evropska komisija sprejela Strategijo o enotnem digitalnem trgu, ki zajema številne spodbude in ukrepe s področja big data, evropskih platform, e-poslovanja, e-uprave, različnih standardov, varovanje in pravice z naslova intelektualne lastnine, ki bi tako omogočile lažje poslovanje in nadzor. Z enotnim digitalnim trgom bodo tako 28 trgov pregledno združili v en sam trg, ki bi ekonomiji EU letno prispeval 415 milijard evrov in ustvaril na tisoč nove delovnih mest.
- Enotni evropski standardi, to je orodje, s katerim Evropska komisija izboljšuje in nadzoruje učinkovitost evropske politike. Evropski standardi so specifikacije, ki opredeljujejo, kakšne lastnosti mora imeti določen izdelek, proces izdelka ali storitev, da izpolnjuje pogoje za vstop na enotni trg, prav tako morajo biti izdelki primerno testirani zaradi varne uporabe oziroma, da ne ogrofljajo varnosti uporabnikov.
- Oznaka CE je ena izmed prednosti, ki je razpoznavna v evropskem skupnem trgu. Namreč, izdelek s takšno oznako naj bi bil testiran, imel visoko varnost za uporabo ter ustrežal kriterijem za zdravje in varnost okolja.

V splošnem je skupni trg tako doprinesel k povečanju BDP-ja EU. Po podatkih EU je bilo ustanovljeno preko 2,75 milijona novih delovnih mest. Preko 15 milijonov rezidentov se je preselilo v druge države, da bi tam našlo delo in preko 1,5 milijona študentov je zaključilo študij v drugi državi članici s pomočjo programa Erasmus. Zmanjšal se je tudi strošek ustanovitve podjetja, za več kot 300 evrov, prav tako registracija podjetja s 24 na 12 dni v povprečju. Vlade pa so tako pridobile več sredstev, ki jih lahko vlagajo v razvoj zdravstva, zdravstvene nege, izobrazbo, raziskave ipd. S skupnim spopadanjem proti onesnaževanju okolja so se tako oblikovali enaki kriteriji in regulacije za vse, kar je omogočilo nove trge dobrin in storitev. Povečala se je tudi varnost in boj proti mednarodnemu kriminalu, predvsem je opaziti uspeh na področju boja proti tihotapljenju drog in ljudi ter pri pranju denarja in terorizmu. S skupno valuto evro so tako odpravljeni stroški menjave valut, prav tako imamo tudi lažjo cenovno primerjavo izdelkov in storitev. S skupno bančno regulacijo pa se Evropska unija lažje izogiba in odločneje brani pred finančno nestabilnostjo in pretresi (EUbusiness, 2007).

2 BREXIT

2.1 Izstopna klavzula

Vse države članice poleg vseh ugodnosti, ki so jih deležne kot članice enotnega trga, obdržijo tudi pravico do izstopa iz evropske skupnosti oziroma Evropske unije. To pravico jim zagotavlja 50. člen Lizbonske pogodbe, ki določa, da lahko vsaka država članica v skladu s svojimi ustavnimi pravili izstopi iz Unije (Uradni list Evropske unije, 2012).

Medtem ko opozarjajo, da aktiviranje 50. člena za Združeno kraljestvo predstavlja zagotovljeno možnost pogajanja, kjer lahko pridobijo številne koristi, vendar pa je strah predvsem v tem, da bo Evropska unija postala veliko bolj protekcionistična na področju notranje trgovine. Prav tako naj bi v celostnem pogajanju v največji meri glavno in zadnjo besedo imela Evropska unija, s čimer po izstopu bi lahko Združeno kraljestvo začelo na novo pogajanja z državami (Ruparel, 2015).

Zanimivo je tudi dejstvo, da je 50. člen pomagal napisati lord John Kerr, nekdanji diplomat Združenega kraljestva, ki je v parlamentu izjavil, da si nikoli ni mislil, da bo Združeno kraljestvo uporabilo 50. člen, saj naj bi bil ta namenjen in uporabljen diktatorskim režimom. Poudaril je, da je bil zakon pripravljen v obdobju, ko je bilo veliko strahu, da bi bil Jörg Haider, takratni vodja skrajno desne stranke v Avstriji, lahko izvoljen, da bi vodil državo. Za takšen primer je bil oblikoval člen, ki bi EU omogočil lažje odslavljanje držav, ki bi imele avtoritarni sistem vodenja, katerega ideje se razlikujejo in so dale od ideje Unije (Kentish, 2017).

2.2 Zapleteni odnosi med ZK in EU

Kmalu po pristopu Združenega kraljestva k Evropski ekonomski skupnosti v letu 1973 se je začelo porajati vprašanje o ustreznosti pogojev, ki jih je sprejelo Združeno kraljestvo ob vstopu. Kot odgovor takim pogojem je parlament Združenega kraljestva v letu 1974 obljubil obnovitev pogajanj o obveznostih, ki jih mora izpolnjevati do Evropske ekonomske skupnosti. Temu je sledil tudi prvi referendum o nadaljevanju oziroma obstanku Združenega kraljestva v Evropski ekonomski skupnosti (v nadaljevanju EEC). V letih 1974. 1975 se je, po drugih volitvah, ko je pridobil večino, laburisti na čelu vlade Harold Wilson začeli pogajati z evropskimi oblastmi. Kljub temu so področja pogajanja so zavzemala področje skupne agrikulturne politike, prispevek Združenega kraljestva k proračunu EEC, cilje ekonomske in monetarne unije, harmonizacijo davkov ter parlamentarno samostojnost v izvajanju regionalnih, industrijskih in fiskalnih politik (Miller, 2015, str. 4).

Kljub uspešnim novim pogajanjem je bil referendum o nadaljnjem članstvu Združenega kraljestva v evropski skupnosti razpisan za 5. junij 1975. Konservativna stranka na čelu z Margaret Thatcher in vlada sta se odločili, da bosta opozarjali na pomembnost evropske skupnosti za Združeno kraljestvo, zato so izdali tako imenovano "Belo knjigo", v kateri so opozarjali na razloge za in proti. Na koncu je za obstanek v evropski skupnosti glasovalo 67,2 %, proti pa 32,8 % volivcev (Miller, 2015, str. 4).

Po podatkih sode obstaja med Evropsko unijo oziroma takratno Evropsko gospodarsko skupnostjo in Združenim kraljestvom poseben odnos. Če v zvezi s pogajanjem nekateri pogoji in določila niso bila upoštevana ali pa sploh niso bila določena oziroma podrobneje opredeljena, kot recimo, koliko bo ZK finančno prispevala k evropski skupnosti in skupni agrokulturni politiki. Pogajanja, prepovedi in tožbe potekajo skozi celotno članstvo Združenega kraljestva v Evropski uniji. Omenimo lahko, na primer, večletno prepoved uvoza britanske govedine zaradi strahu pred boleznijo norih krav in 27-letni boj zaradi britanske okolade, ki se po sestavinah razlikuje od evropskih proizvajalcev in bi jo morali poimenovati drugače (Pruitt, 2017).

Televilne trgovinske in finančne težave so tako skozi leta povzročile preglavice tako enim kot drugim. V interesu po zaščiti finančnega sektorja v Združenem kraljestvu je David Cameron leta 2011 postal prvi predsednik vlade, ki je z vetom blokiral pogodbo Evropske unije. Dve leti kasneje je predstavil televilne izzive, ki pestijo Evropo ter obljubil ponovno pogajanje o članstvu in pogojih, ki jih mora izpolnjevati Združeno kraljestvo, če njegova konservativna stranka pridobi večino v parlamentu na naslednjih volitvah. Ob istem času sta vse večjo priljubljenost doživljali stranka UK Independence Party in njena moč na čelu po izhodu Združenega kraljestva iz Evropske unije. Nadalje večji ekonomski problemi in pretresi v evroobmočju ter migracijska kriza so samo še bolj spodbujali željo po izhodu. Po novih zmagi Davida Camerona v maju 2015 so se začela pogajanja o odnosu med

Zdrufenim kraljestvom in Evropsko unijo. Odvijala so se predvsem v spremembah pri pla evanju socialne varnosti migrantom, pri ukrepih za finan no varnost in pri ne em, kar si je Zdrufeno kraljestvo najbolj felelo; laffjo pot blokiranja evropskih regulacij ter zakonov. Kmalu po pogajanjih v letu 2016 je predsednik vlade David Cameron predstavil nekatere doseflke in, kot obljubljeno, razpisal referendum za 23. junij 2016 (Pruitt, 2017). Ve ina javnomnenjskih raziskav referendumu o izstopu ali obstanku Zdrufenega kraljestva v Evropski uniji je kazala oziroma razpolagala z informacijami, da bo ve ina glasovalcev potrdila obstanek v Evropski uniji. Vendar pa se je mnenje o izstopu in obstanku skozi leta nenehno spreminjalo oziroma je spremljalo tako politi ne kot ekonomske spremembe in teflave. Zadnjo spremembo, kjer bi 45 % volivcev in volivk podprlo izstop in 36 % obstanek, je mo pripisati neuspe–nim pogajanjem med predsednikom vlade Zdrufenega kraljestva Davidom Cameronom in predstavniki Evropske unije (The Week, 2018).

Pomembno vlogo in vpliv na razmi–ljanje prebivalstva imajo tudi mediji, ki sporo ajo novice prebivalcem. Ti si lahko na podlagi tak–nih novic in medijev ustvarijo dolo eno mnenje. Mediji, kot so The Guardian, Daily Mirror in Financial Times, so tradicionalno mo no podpirali nadaljnje lanstvo v Evropski uniji. Zanimivo je bilo spremljati stanje v asniku The Times, ki je podpiral nadaljnje lanstvo, medtem ko je njegov sestrski asnik Sunday Times podpiral izstop Zdrufenega kraljestva iz EU (The Week, 2018).

2.3 Referendum o izstopu iz EU

Klju ni razlogi oziroma sporna vpra–anja, ki so jih –tevilni navajali v letu 2016 kot razlog za izstop iz Evropske unije, so (The Telegraph, 2016; BBC News, 2016 a):

- Pridobitev denarnih sredstev v drflavno blagajno, saj naj bi v letu 2015 Zdrufeno kraljestvo moralo prispevati v blagajno Evropske unije 18 milijard funtov. Toda zaradi uspe–nega pogajanja Margaret Thatcher leta 1984 glede prispevanja k evropski blagajni se je ta vsota zmanj–ala na 13 milijard funtov.
- Kontrola oziroma nadzor na mejnih prehodih, saj ne bi ve dopu– ali, da kdorkoli pride v drflavo. Po ocenah nacionalnega statisti nega urada okoli 2 milijona evropskih rezidentov dela v Zdrufenem kraljestvu. Z izhodom bi tako prepre ili imigracije tudi iz drflav ne lanic Evropske unije.
- Ponovno bi lahko pripravljali svoje zakone, saj so nekateri morali biti sprejeti zaradi direktiv Evropske unije, kar 65 % novih zakonov naj bi bilo napisanih v Bruslju.
- Sodi– e Zdrufenega kraljestva bi z izhodom ponovno imelo zadnjo in glavno besedo na zakonodajni ravni. Izstop bi pomenil ponovno kontrolo nad zakoni zaposlovanja, zdravstva in varnosti, predvsem s podro ja zaposlovanja.
- Z izhodom tako ne bi bilo treba sprejemati odlo itev, ki so jih sprejele druge drflave, saj naj bi Zdrufeno kraljestvo bilo kar v 12 % primerov preglasovano od drugih drflav, medtem ko je, na primer, Francija bila v preglasovanem poloflaju samo v okoli 1 % primerov.

- Ne bi bilo več treba poslušati vodstev različnih oddelkov v Evropski uniji.
- Ne bi bilo več treba plaevati zaposlenih v Evropski komisiji.
- Sami bi lahko določili davek na dodano vrednost.
- Lahko bi podpirali britanska podjetja v teflavah, saj po zakonodaji Evropske unije ni dovoljeno podpirati zasebna podjetja, da ne bi imela takšna nacionalna podjetja konkurenčno prednost pred ostalimi.
- Ne bi bilo več treba financirati programa pomoči tujim državam. V letu 2013 naj bi EU porabila za okoli 11,8 milijarde funtov za pomoč drugim državam, kar je približno toliko kot je strošek parlamenta Združenega kraljestva.
- Ne bi bilo več treba plaevati stroškov selitve. Stroški selitve Evropskega parlamenta iz Bruslja v Strasbourg na vsake toliko časa naj bi bili okoli 130 milijonov funtov na letni ravni.
- Združeno kraljestvo bi se lahko pogajalo o novih pogojih, ne da bi bili državljanica Evropske unije. Tako bi lahko zavarovali trgovinske sporazume z ostalimi pomembnimi državami, kot so Kitajska, Indija in ZDA.
- Več kot 350 milijonov funtov, ki jih Združeno kraljestvo tedensko nakazuje v Bruselj, bi lahko porabili za znanstvene raziskave in razvoj.
- V Evropski uniji ima Združeno kraljestvo majhno moč zaradi skupnega glasovanja. V primeru izhoda bi lahko ponovno zavzeli polovčajočo mednarodne institucije ter imeli večji vpliv na prosto trgovino in sodelovanje.

Iz navedenih primerov je razvidno, da teflave, ki so bile povod za razmišljanje o izstopu, večinoma predstavljajo visoki denarni prispevki in stroški, ki jih mora plaevati Združeno kraljestvo. Zaradi svoje zgodovinske vloge v svetu pa se vedno obstajajo teflne po vplivni vlogi v mednarodni politiki in trgovini. Z vstopom v Evropsko ekonomsko skupnost, kjer vladajo na elu demokracije oziroma večine, pa je Združeno kraljestvo velikokrat preglasovano in mora sprejeti zakone ali regulacije, ki si jih ne želijo. Takšni dogodki so spodbudili razmišljanje oziroma teflavo po neodvisnosti in suverenosti. V prid skeptikom članstva v Evropski uniji so v veliki meri pripomogle tudi migracije oziroma odklonilno javno mnenje do migracijske krize zaradi vojne na Blifnjem vzhodu med letoma 2014. 2017.

V marcu 2016 so Britance ponovno spraevali o tem, ali naj Združeno kraljestvo ostane v Evropski uniji. Vprašanje se je glasilo: Kaj bi obkrofilo, če bi bile volitve jutri? V anketi je 40 % vprašanih glasovalo za obstanek v Evropski uniji, 41 % za izstop in 19 % vprašanih je bilo neodločenih. Nadalje so bili vprašani, ali so svoj odgovor spremenili glede na odgovor, ki so ga podali šest mesecev pred tem. Večina, kar 62 %, svojega odgovora ni spremenila, 22 % pa bi jih dodatno glasovalo za izstop. Razlika v odgovorih je bila opazna tudi glede na starost anketirancev, saj so se mladi Britanci večinoma odločili za obstanek v Evropski uniji, medtem ko so bili starejši nad 35 let bolj naklonjeni izstopu. Nadalje je 22 % tistih, ki so spremenili svoje mišljenje o obstanku v EU, poročalo, da so k temu pripomogli dejavniki, kot so teroristični napadi v Parizu, poslabšanje migracijske krize in

tevilni spolni napadi v Cologni na novoletno no . Zanimiv je podatek, da se je kar 47 % anketirancev strinjalo s trditvijo, da je dobro, da je Združenno kraljestvo država članica Evropske unije, medtem ko jih je 35 % tej trditvi nasprotovalo (Mann, 2016).

Referendum o izstopu ZK iz EU je potekal 23. junija 2016. Rezultat je vse presenetil, 48,1 % jih je glasovalo za obstanek v EU in 51,9 % glasov je bilo namenjenih izstopu iz Evropske unije. Kot je razvidno iz priloge 1 je bilo mo no razdeljeno tudi prebivalstvo Združenega kraljestva. Škotska je kar z 62 % glasov pritrnila nadaljevanje članstva v Evropski uniji, pridružil se ji je tudi Severna Irska, s 55,7 % glasov za nadaljevanje članstva. Tesno zmago za izstop Združenega kraljestva iz Evropske unije sta dosegli samo Anglija, s 53,2 %, in Wales, z 51,7 % glasov. Vendar so po skupnem seštevku glasov z rezultatom 48,1 % za nadaljevanje članstva in 51,9 % za izhod tako slavili tisti, ki so si želeli izhoda. Med večimi in pomembnejšimi mesti, ki so mo no glasovali za nadaljevanje članstva v Evropski uniji, so London, Oxford, Cardiff, Liverpool, Manchester, Edinburg ter Belfast, vsi z okoli ali večjo podporo od 60 % glasov (Kirk, Coles & Krol, 2017).

Pri izidih je bila pomembna tudi starostna struktura. Večina starejših od 45 let je tako glasovala za izstop iz Evropske unije, bistveno bolj naklonjene nadaljnjemu članstvu pa so bile mlajše generacije glasovalcev. Statistika kafe, da je v 30 območjih s pretežno starejšimi prebivalci kar 27 območij glasovalo za izstop iz Evropske unije. Prav tako v 30 območjih, kjer so se večinoma identificirali kot Angleži, je vseh 30 območij glasovalo za izstop (BBC News, 2016 b).

Večina udeležencev referendumu z višjo izobrazbo je glasovala za nadaljevanje članstva, medtem ko je večina z nižjo izobrazbo glasovala za izstop. Glede na mediano letnega prihodka na prebivalca so se tisti z višjimi prihodki večinoma odločili za nadaljevanje članstva, medtem ko so tisti z nižjimi prihodki v večini glasovali za izstop iz Evropske unije. Priloga 2 kot zanimivost prikazuje razliko pri mnenju med prvim referendumom, ki je bil v letu 1975, in referendumom v letu 2016. Opazimo lahko, da se je večina naklonjenih nadaljnjemu članstvu v letu 2016 glede na obdobje v letu 1975 zelo zmanjšala (BBC News, 2016 b).

Velika večina, vključno s predsednikom vlade Cameronom, ki je glasoval proti izstopu, je bila nad izidom referendumu v letu 2016 zelo presenečena, saj niso pričakovali, da bodo dejansko izglasovali izstop iz Evropske unije. Vedeli so, da bo izid referendumu zelo tesen, vendar so bila predvidevanja agencij, ki se ukvarjajo z raziskovanjem in merjenjem javnega mnenja, nekoliko bolj naklonjena nadaljnjemu članstvu v Evropski uniji. Izkazalo se je, da je bilo to merjenje nekoliko napačno zaradi neupoštevanja glasov tistih, do katerih je težko pristopiti in jih povprašati o mnenju. Prav tako so v raziskovanju bolj zastopani tisti z visoko izobrazbo, napačno pa je bilo tudi interpretiranje neodločenih odgovorov oziroma tistih, ki se takrat niso znali odločiti, v katero smer se nagibajo (Edwards, 2016).

2.4 Dogodki po referendumu

Prvi dogodki in spremembe po referendumu so se pokazali tako na ekonomskem kot političnem prostoru. Prvi dan po referendumu je prinesel ogromno strmoglavljenje funta, za kar 10 % vrednosti, to je bil prvi veliki padec valute po drugi svetovni vojni. Dne 23. junija, na dan referenduma, je bil 1 funt vreden 1,30 evra, medtem ko se je vrednost v drugem dnevu gibala okoli 1,19 evra za 1 funt. Tudi Financial Times Stock Exchange 100 Index, ki je indeks delnic 100 najbolj-ih podjetij na seznamu Londonske borze vrednostnih papirjev, je ob začetku trgovanja močno upadel. Delnice bank so bile največje žrtve ob otvoritvi trga, predvsem banke RBS, Barclays in Lloyds, ki so izgubile kar 30 % tržne vrednosti. Dvignila pa se je cena zlata, za 5 %, saj so investitorji iskali fizično rešitev za zavarovanje premoženja v primeru valutnih nihanj (Martin, 2017).

Dan po referendumu je z izjavo pred 10 Downing Street predsednik vlade David Cameron zaradi izida referenduma odstopil. Po odstopu Davida Camerona je predsednica konservativne stranke postala Theresa May, ki je 13. julija postala tudi nova predsednica vlade Združenega kraljestva (Walker, 2019a, str. 6. 7).

Združeno kraljestvo je v januarju leta 2017 s Thereso May na čelu sprejelo načrt za izstop iz EU, ki vključuje ključne točke, o katerih bo potekalo pogajanje (Vlada Združenega kraljestva, 2017):

- Zagotavljanje gotovosti in jasnosti o tem, da se bo nekomu treba odpovedati, nekaj pa bodo pridobili.
- Ponovni prevzem kontrole nad lastnimi zakoni o poudarjajo, da bodo po novem zakoni interpretirani s strani domačih sodnikov in ne sodnikov v Luksemburgu.
- Okrepitev unije o trudili se bodo okrepiti unijo 4 narodov v Združenem kraljestvu ter zmanjšati razdore, ki so nastali pri referendumu.
- Varovanje močne zgodovinske povezanosti z Irsko in ohranjanje skupnega območja potovanja.
- Kontrola imigracij o želijo si ohranjati in izboljšati privlačnost trga za tiste delavce, podjetja in študente, ki bodo delali v korist države. Vendar pa je bilo sporočilo referenduma jasno, zato bodo omejili oziroma povečali nadzor nad številom ljudi, ki prihajajo iz Evrope v Združeno kraljestvo.
- Varovanje pravic evropskih državljanov v Združenem kraljestvu in varovanje državljanov Združenega kraljestva v Evropski uniji.
- Zadržita pravic delavcev o tako na trgu Združenega kraljestva kot tudi Evropske unije.
- Zagotoviti prosto trgovino s trgovino Evropske unije o močno poudarjajo, da to ne pomeni sprejemanje štetih svobod in blaga, kapitala, storitev in ljudi, temveč sprejemanje in poenotenje pravil in regulacij z Evropsko unijo za lažji dostop do obeh trgov.
- Novi trgovinski sporazumi z drugimi državami o predvsem se zanašajo na nove trgovinske sporazume z Novo Zelandijo, Avstralijo, Indijo, Brazilijo in Kitajsko.

- Zagotavljanje, da Združeno kraljestvo ostane najbolj-i kraj za znanost in inovacije.
- Sodelovanje v boju proti kriminalu in terorizmu ó sodelovanje med policijo in vojsko ter izmenjava zbranih informacij.
- Fazni pristop ó oziroma postopni izstop iz Evropske unije, saj si ne želijo hitrega izstopa, temveč novo in močno partnerstvo z Evropsko unijo.

Theresa May je 29. marca 2017 pisala predsedniku Evropskega sveta Donaldu Tusku in ga uradno seznanila z namenom izstopa Združenega kraljestva iz Evropske unije. S tem dnem je bil aktiviran 50. člen Lizbonske pogodbe o izstopu, za čela so se pripravljala dela na pogajanja, 29. marec 2019 pa je pričakovani datum, ko bo Združeno kraljestvo tudi uradno izstopilo iz Evropske unije (Walker, 2019b, str. 12, 13, 35).

Eno leto po referendumu, po padcu funta, je bila inflacija v mesecu maju 2,9 %, kar je bilo največje po letu 2013. Poslovne investicije so se zelo umirile, padle so za 0,9 % v zadnjem četrtletju 2016, zaradi visoke nepredvidljivosti trgovinskih sporazumov z Evropsko unijo. Po mnenju Bank of England bo stopnja poslovnih investicij manjša za okoli 25 % do leta 2019. Kljub vsemu so britanski potrošniki pokazali visoko stopnjo vzdržljivosti, kar je pripomoglo, da se je Združeno kraljestvo izognilo recesiji. Prodaja na drobno, ki je kljub nega pomena pri potrošnji, je upadla za 1,4 % v prvem četrtletju 2017. To je pripomoglo k padcu BDP-ja za 0,2 %. V januarju 2017 je direktor Londonske borze opozoril na posledice brexita, namreč, če se vlada ne dogovori o načinu izhoda, bo to London lahko stalo 230.000 delovnih mest. Banki HSBC in Goldman Sachs naj bi nekaj svojih zaposlenih preselili v države Evropske unije. Po raziskavah družbe PA Consulting naj bi v primeru pristopa Združenega kraljestva k standardom Svetovne trgovinske organizacije to osebni avtomobil podražilo tudi do 2372 funtov. Royal Institution of Chartered Surveyors ocenjuje, da bo okoli 200.000 ljudi lahko ostalo brez dela v primeru, če Združeno kraljestvo izgubi trg Evropske unije. Prav tako so v porastu cene izdelkov in blaga zaradi inflacije ter izgube vrednosti funta (Chu, Cox & Rodionova, 2017; Martin, 2017).

V aprilu 2018 so se tako začeli prvi pogovori o pogojih izstopa ZK iz EU in medsebojnih trgovinskih odnosih po izstopu. V maju istega leta sta ZK in Evropska komisija objavili okvirni tem, o katerih bodo potekali nadaljnji pogovori v povezavi z izstopom in ureditvijo odnosov po izstopu. Okvir zajema teme, ki so kljub nega pomena za obstoj osnovnega sodelovanja med EU in ZK. To so teme s področja gospodarskega sodelovanja po različnih panogah, teme medsebojnega varnostnega sodelovanja, kot so uveljavljanje različnih zakonov, zunanja varnost in zaščita ter podobno (Womble Bond Dickinson, 2019).

V juniju 2018 je Evropska komisija odprla pogajanja s Svetovno trgovinsko organizacijo (v nadaljevanju WTO) o ločitvi obstoječih tarif in kvot med EU-27 in ZK. V juliju je sledil odstop ministra, pristojnega za brexitsko vprašanje, kmalu zatem pa ministra za zunanje zadeve. V avgustu in septembru je po hitrem postopku sledila objava številnih tako

imenovanih belih papirjev, v katerih je ZK pojasnjevalo nadaljnji na rt pogajanj in sodelovanj z EU glede prostega pretoka blaga, finan nih storitev, tudi podro je regulatorjev in nadzora le teh, ideje o meji med ZK in Irsko, razli ne obdav itve, implementiranje zakonov EU z obstoje imi zakoni ZK ter vodnik v primeru, e pride do izstopa brez dogovora. Nenehno potekajo tudi pogajanja in priprave na brexit. Najve jo teflavo, zaradi zgodovinskih razlogov, predstavlja meja med Severno Irsko in Republiko Irsko. Kabinet vlade je novembra potrdil podporo brexitskemu dogovoru, vendar je to povzro ilo odstop fle drugega ministra za brexitsko vpra-anje Dominica Raaba, v manj kot pol leta, saj naj tak-en dogovor ne bi mogel podpreti. V istem dnevu je odstopil tudi minister za delo (Womble Bond Dickinson, 2019).

Kljub temu so konec novembra voditelji EU sprejeli dogovor o brexitu. V za etku decembra se je Theresa May soo ila z nezaupnico, vendar jo je v parlamentu prebrodila z 200 glasovi za in 117 proti. V za etku januarja so se ponovno za eli dogovori o brexitu. V parlamentu ZK so opravili tudi prvo glasovanje o dosefenem dogovoru z EU. Parlament ZK je z veliko ve ino zavrnil dogovor Therese May z EU. Dan kasneje je parlament glasoval o nezaupnici zoper Thereso May, ki jo je znova prestala, toda tokrat nekoliko bolj na tesno, z 325 glasovi v njeno dobro in 306 proti. V marcu so izvedeli ponovne volitve, tokrat je parlament ponovno zavrnil predhodni dogovor z EU. Na glasovanju so ponovno zavrnilo mofnost, da bi se brexit izvedel brez dogovora. Na podlagi dogodkov je ZK zaprosilo za odlog brexita, kar so voditelji EU sprejeli in tako 29. marec 2019 ni bil ve dan izstopa ZK iz EU (Womble Bond Dickinson, 2019).

Konec marca so se za ela nova pogajanja. Predsednik Evropske komisije Donald Tusk je sklical komisijo, da bi govorili o predhodnih dogodkih v ZK in stali-u EU glede nadaljnjih pogajanjih o brexitu. Kmalu za tem, 24. maja 2019, je zaradi neuspeha pri dogovoru z EU in pod pritiski lastne stranke Theresa May odstopila z mesta predsednice vlade. Nasledil jo Boris Johnson, 23. julija 2019. Po novem danem roku naj bi ZK izstopilo iz EU 31. oktobra 2019, lahko pa tudi prej v primeru, e bo dosefen dogovor o izstopu (Womble Bond Dickinson, 2019).

3 POSLEDICE IN VPLIV BREXITA ZA ZK

Ve ji del gospodarstva ZK je doseglo svoj uspeh ravno zaradi svoje dolgoletne tradicije, ki temelji na odprtosti trga. Ravno ta tradicija odprtosti trga in investicij pa bo klju no gonilo pri nadaljnji ekonomski varnosti, spodbujanju produktivnosti v gospodarstvu, kar posledi no zagotavlja vi-ji standard flivljenja, ustvarja nova kvalitetnej-a delovna mesta, znifluje cene za potro-nike in ustvarja bolj-a gospodinjstva. Klju ni ekonomski kriterij za argumentiranje lanstva ZK v EU in zunaj EU je treba gledati predvsem z vidika, kaj za ZK pomenita ekonomska odprtost in medsebojna povezanost. Ob tem je treba upo-tevati -e zaveze in obveznosti, ki jih akajo z izhodom iz EU in vpliv ZK, ki ga ima nad temi obveznostmi.

3.1 Mofni scenariji izstopa

Ne glede na to, kakšen scenariji izstopa bo ZK izbral za izstop iz EU, vsak izmed scenarijev bo pove al stroške trgovine. ZK pa tudi v nobenem scenariju ne bo imel popolnega dostopa do enotnega trga EU kot ima to zdaj. Kot mofni scenariji izstopa se pojavljajo predvsem trije, ki so nam fle znani iz prakse (Vlada Združenega kraljestva, 2016, str. 5. 9):

- lanstvo v Evropskem gospodarskem prostoru (EEA), kot Norveka;
- dogovorjen bilateralni sporazum (podobno kot ^{TM}ica, Turija in Kanada);
- lanstvo v Svetovni trgovinski organizaciji.

lanstvo v EEA bi tako omogo ilo najve dostopa, vendar pa bi se izvozniki soo ili s pove animi stroki prenosa, kot rezultat carinskih pregledov in ponovnih uvedb tarif za kmetijstvo in kmetijske izdelke ter ribolov. Dogovorjeni bilateralni sporazum bi ZK omogo il manji dostop do enotnega trga, vendar pa bi bil ta za storitveni sektor ve inoma omejen, kar je za tako velik in pomemben sektor v ZK slabo. lanstvo v Svetovni trgovinski organizaciji bi najverjetneje privedlo v zapiranje dostopa ZK do svetovnih trgov, pa tudi do vzpostavljanja novih carinskih in necarinskih ovir. Tako zmanjan dostop do enotnega trga bi ZK naredil bistveno manj privla en za zunanje investicije. Tudi vse ostale mofnosti ob izstopu bi zmanjale dostop ZK do ir-ega globalnega trga. e bi se ZK preprosto oprl na pravila Svetovne trgovinske organizacije, bi postavil svoje uvozne tarife. V primeru, da obrdri ni elne tarife z drflavami EU, pa bi morali enostransko zniflati tarife tudi za ostale lane Svetovne trgovinske organizacije, kjer nima preferenega trgovinskega sporazuma. S tem bi se odrekla klju ni pogajalski poziciji pri novih trgovinskih sporazumih. Alternativa bi bila pove anje tarif z EU, s posledico pove anja cen in strokov za doma e potro-nike. Nobena drflava si tako ni mogla izboriti pomembnega dostopa do enotnega trga, ne da bi sprejela predpise EU, svobode gibanja ljudi in pla evanja finan nih prispevkov. Ob izstopu se bo tako morala ZK odpovedati svojemu ogromnemu vplivu nad dolo anjem pravil in bo zamenjala vlogo oziroma pre-la v vlogo drflave, ki bo morala pravila s EU sprejemati ne glede na to, kaj si o tem misli. Tudi med preostalimi drflavami lanicami ne bi bilo interesa, da bi ZK ponudili bolj-i dogovor kot ga imajo same. V primeru, da bi lanice dovolile ZK dostop do enotnega trga brez upotevanja predhodnih pravil enotnega trga, bi s tem lastna podjetja in potro-nike postavil v slab-i poloflaj. Rezultat vseh dogovorov bo torej izguba vpliva in noben rezultat ne bo v ekonomskem interesu ZK. Predvideva se tudi, da bo vpliv bistveno bolj negativen, e bo ZK trgoval z EU pod pogoji WTO, kot e bi zgolj neposredno ohranili trgovinske vezi z EU. e povzamemo. Dogovori, ki omogo ajo najve dostopa, tako zahtevajo tudi najve obveznosti (Vlada Združenega kraljestva, 2016, str. 5. 9).

3.2 Vpliv brexita na gospodarstvo ZK

Na dolgi rok lahko trdimo, da odprtost trgovini in investicijam pove uje produktivni potencial ekonomije. Odprtost tako pove uje tekmovalnost med podjetji, privablja in omogoča dostop do financ iz tujine, izboljšuje kakovost proizvodnih vložkov ter ustvarja spodbude po inovacijah in usvajanjih novih tehnologij (Vlada Združenega kraljestva, 2016, str. 11).

3.2.1 Trgovina in proizvodna industrija

Kot je omenjeno, posledice bodo odvisne od vzpostavljenega odnosa med ZK in EU po brexitu. Statistika kaže, da je polovica izvoza ZK namenjena prav v EU. Tudi če se temu dodamo izvoz v tretje države, s katerimi ima EU podpisane sporazume o prosti trgovini. Kljub vsemu je konkurenčna prednost ZK v teh dneh predvsem v storitveni dejavnosti in trenutno ne toliko v proizvodni dejavnosti. Skupni izvoz ZK v EU je v letu 2018 znašal okoli 289 milijard funtov, kljub temu je ZK beležil primanjkljaj za okoli 64 milijard funtov, medtem, ko so pri trgovini z drugimi državami ne lanicami beležili presežek v višini 33 milijard funtov. Primanjkljaj so imeli v trgovini proizvodnih izdelkov, tako v trgovini z EU in drugimi državami, medtem ko so v trgovini storitvenega sektorja beležili presežek v obeh primerih. V letu 2018 so največji deleži izvoza dobrin v EU predstavljali nafta in naftni derivati, cestna vozila ter zdravstveni in farmacevtski izdelki, skupno je to predstavljalo okoli 50 milijard funtov izvoza. Tem proizvodom sledijo različne vrste proizvodov, industrijski stroji, električni aparati in oblačila. V storitvenem izvozu pa prednjačijo tako imenovane druge poslovne storitve, med katere spadajo: računalništvo, oglaševanje, raziskave in razvoj, arhitektura, strojništvo in ostale tehnične storitve. Temu sledi storitev finančnega sektorja, ki je skupaj s tako imenovanimi drugimi poslovnimi storitvami ustvarila za 57 milijard funtov izvoza. Temu sledijo storitve potovanja, telekomunikacijske informacijske storitve ter storitve s področja zračnega in transporta. Opazen je tudi trend padanja izvoza v EU, predvsem v trgovini proizvodov (Ward, 2019, str. 3. 10).

Med najbolj tveganju izpostavljenimi sektorji so tisti, ki bi v primeru nedoseženega dogovora morali sprejeti bistveno višje carine. Takšni sektorji so avtomobilska dejavnost, kjer bi se carine povečale na 10 %, kemična in farmacevtska dejavnost, pri kateri bi bila carina 4,6 %, dejavnost varovanja, obrambe in letalstva, ki bi bila ocarinjena s 7,7 %, strojna panoga med 1,7 do 4,5 %, hrana, pijača in tobak med 15 in celo 30 % (European Movement International, 2019, str. 6).

Glede na regulacijska razhajanja z EU je lahko predvidevati povečanje stroškov trgovine, recimo dodatne stroške carinjenja in upravne stroške izpopolnjevanja pravil o poreklu, kar bo v veliki meri okodilo obsegu medsebojne trgovine z EU. Stroške pa bodo večinoma nosili potrošniki, nekaj pa tudi podjetja. Srečajo se lahko tudi z necarinskimi ovirami,

recimo uvedbo kvot. Prav tako bi –e vedno morali izpolnjevati standarde izdelkov, da bi jih lahko prosto izvaflali na evropski trg. Da bi se podjetja izognila proizvodjanju izdelkov in dobrin na dva na ina, za trg EU in drugi na in za ostale trge, bi predvidoma samo nadaljevala z upo–tevanjem trenutnih predpisov. Pri tem pa je treba upo–tevatil podatek, da ZK upo–teva predpise EU na vseh podro jih gospodarstva, kljub temu, da izvoz v lanice EU predstavlja samo do 14 % izvoza. Ve ino BDP ZK (kar 85 %) pa predstavlja izvoz na ostale trge in ravno ta del gospodarstva bi imel najve jo korist, e ne bi bili ve zavezani k upo–tevanju predpisov EU. Najslab–i scenarij izhoda bi bil zagotovo izhod brez dogovora, kjer si ZK ne bi mogel izboriti prost dostop do trga EU, zaradi prevelikega pritiska EU, z namenom odvrnitve drugih lanic za pomisleke o izstopu. Glede na nekatera predvidevanja, tudi v pesimisti nem scenariju, trgovina proizvodne industrije ne bi trpela tako grozovitih posledic kot jih –tevilni napovedujejo. Kot razlog temu navajajo vse ve je zmanj–evanje carin in tarif, kar je postalo pravi trend zaradi zmanj–evanja ovir v svetovni trgovini. Predvideva se, na podlagi posebnosti blaga in storitev, da bi bila tarifa z EU nekoliko vi–ja, vendar naj ne bi presegala 4,4 %. Prav tako bi v primeru carin v ZK uvedli uvozne carine za EU, kar bi ponovno postavilo nove omejitve na trgu, od katerih ne bi imela koristi nobena stran. Carine v ve ji meri prizadenejo blago in proizvode, medtem ko na storitveni sektor skorajda nimajo vpliva. To je pomemben podatek za ZK, saj je proizvodnja, ki je v letu 1990 predstavljala 20 % BDP, zdaj manj–a in predstavlja le 10 % BDP, medtem ko izvoz storitvenih dejavnosti stabilno nara– a. Trend, ki govori v prid iskanju novih trgov, je tudi upadanje izvoza blaga in storitev ZK v EU. Ta je upadel iz okoli 55 % v letu 2002 na okoli 45 % v zdaj–njem obdobju. eprav bo trgovina z EU na eloma trpela, pa se bo to nekako kompenziralo z novimi prilofnostmi, ki jih bo prinesel odhod. Zadnja leta ZK beleffi pove anje izvoza v druge drflave, ki niso lanice EU, prav tako se v prihodnjih letih napoveduje ve ja rast gospodarstva v drugih drflavah kot v EU. Izhod bi tako ZK omogo il klju no prilofnost pogajanja glede novih trgovinskih sporazumov z drugimi drflavami, kar trenutno ni mofno zaradi pravil EU. ZK bo tako z izstopom imel mofnost zniflati carine uvoza iz drugih drflav in mofnost ustvariti lastno enostransko politiko proste trgovine. Tak–en na in bi pove al realne dohodke potro–nikov in spodbudil konkurenco, saj bi doma i proizvajalci morali tekmovati s cenej–imi uvozniki. Ustvarjanje novih trgovinskih sporazumov, posledil no odpiranje novim hitro rasto im trgov zunaj EU in izbolj–anjem konkuren nosti predelovalne industrije ter izvoza blaga bi v veliki meri ponovno uravnoteffilo gospodarstvo ZK, ki je trenutno zelo odvisno od storitvenega sektorja. Kako zelo je ZK odvisen od storitvenega sektorja, pokazfe podatek, da je ZK imel leta 2018 preseffek v trgovini s storitvami v vi–ini 29 milijarde funtov, medtem ko je bil v trgovini blaga primanjkljaj v vi–ini 93 milijarde funtov. Pove anje izvoza blaga bi ZK tako pomagalo pri krepitvi prora una in ustvarjanju uravnoteffeneega gospodarstva (Woodford, 2016, str. 7. 19).

Obstajajo torej mofnosti, da ZK nadomesti izgube, ki bi jih imeli v trgovini z EU z novimi prosto trgovinskimi sporazumi z drugimi drflavami. Toda rezultati –tevilnih –tudij, kjer so posku–ali opredeliti koristi tovrstnih sporazumov, ostajajo razmeroma skromni. Predvideva

se, da bi sporazum o prosti trgovini z ZDA gospodarstvo dvignil za 0,3 % BDP. Trgovina in trgovinski sporazumi s Kitajsko, Indijo, Avstralijo, arabskimi državami in Jugovzhodno Azijo pa bi BDP-ju doprinesli zgolj med 0,1 % in 0,4 % (Tetlow, Stojanovic, 2018, str. 9).

3.2.2 Finančni sektor in logistični sektor

Predvidevanje in različne možnosti kažejo tudi na različne scenarije vpliva na gospodarstvo ZK. Centre for Economic Performance na London School of Economics ocenjuje, da bi proces izhoda iz EU in pridružitvev evropskemu prosto trgovinskemu sporazumu znižal BDP ZK za vsaj 2,2 %, po najbolj optimističnem scenariju, in za 6,3 do 9,5 % po najbolj pesimističnem scenariju. Po drugi strani Confederation of British Industry ocenjuje, da bi bila neto korist izhoda iz EU med 4 in 5 % BDP ZK oziroma med 62 in 78 milijardami funtov letno (Woodford, 2016, str. 7).

Logistični sektor bo ob izstopu povzročal največje težave predvsem zaradi finančne negotovnosti, ki omogoča podjetjem v finančnem sektorju prosto delovanje na trgu EU in ustvarjanje svojih podružnic. EU je za gospodarstvo ZK pomemben vir tudi neposrednih investicij. V odstotkih ta delež predstavlja kar 46 % neposrednih tujih naložb v ZK in v zadnjih desetletjih je bil tok naložb zelo stabilen. Vendar pa se v zadnjih nekaj letih ohlaja in ga ne prehitujejo neposredne investicije v ZK iz drugih držav, ki niso članice EU (Woodford, 2016, str. 26).

Manjše posledice bi pri izstopu privedla zavarovalna panoga, ki je sama po sebi bistveno bolj globalno usmerjena. Kljub vsemu je finančni sektor najbolj izpostavljen in po predvidevanjih bo v tem delu potekalo najtežje pogajanje o odnosu po odhodu iz EU. ZK bo moral izbirati med različnimi scenariji izstopa, ki bodo prinašali različne ovire, prav tako pa EU v zadnjem obdobju vse bolj zastruje pravila glede dostopa tretjih držav do trga različnih finančnih storitev (European Movement International, 2019, str. 6).

Kljub temu, da bi izvoz finančnih storitev trpel, bi izgube lahko pokrili na dolgi rok, in sicer z večjim spodbujanjem trgovine z nečlanicami EU. To bi bistveno lažje dosegli, saj ne bi bili več vezani na pravila EU, kar pomeni večjo svobodo pri sprejemanju novih pravil. Za ZK obstaja tudi velik potencial, da bi povečali izvoz finančnih storitev na Kitajsko in Hongkong (Woodford, 2016, str. 21).

Ob predlaganem dogovoru za izstop iz EU bo ZK moral spoštovati finančno poravnavo, ki pokriva prihodnje obveznosti ZK do EU. Med takšno spada prihodnje izplačilo pokojnin in neplačanih prispevkov, kot del večletnega finančnega okvirja EU. Trenutni predlog ne vključuje točne sheme plačila obveznosti, vendar pa se predvideva, da bi bilo teh obveznosti med 35 in 39 milijardami funtov, kar bi se razporedilo proporcionalno in se odplačevalo več let. Stroški plačila prve poravnave bi v prvem letu 2018. 2019 znašali 14 milijard funtov, v letih od 2022 do 2023 pa bi se postopoma znižali na okoli 7 milijard funtov. Urad

za prora unsko odgovornost ocenjuje, da bi prispevki ZK v primeru, da bi ostali v EU, znaali za leti 2022 in 2023 okoli 15,7 milijarde funtov. Vendar to kljub izstopu ne pomeni, da bodo preostanek sredstev zaradi pred asnega izhoda imeli tudi na voljo. To pa zato, ker ZK trenutno e vedno prejema razli ne finan ne transferje iz EU, ki vklju ujejo podporo kmetijstvu, znanosti in izobraflevanju. Tudi, e bi nadomestili te stro-ke in podporo s svojim prora unom, jim bi kljub temu za porabo ostalo zgolj dodatnih 600 milijonov funtov, kar pa ne vklju uje administrativnih stro-kov izstopa. Samo administrativnih stro-kov naj bi bilo okoli 900 milijonov funtov. Kljub temu se bi prispevanje k prora unu EU tudi po izhodu lahko nadaljevalo. Tako Norve-ka kot Tivica, ki imata poseben odnos z EU, prispevata k prora unu EU na podlagi dogovora, kar jim omogo a ve ji in lafji dostop do enotnega trga (Menon, A., Portes. J, 2018, str. 12. 15).

3.2.3 Vpliv na migracije

e velik ZK izstopi iz EU, bo prenehalo veljati tudi pravilo o svobodi gibanja in bo ZK imel vse mofnosti za postavljanje svojih pravil glede migracij. Po raziskavah u inka migracij na ZK je Svetovalni odbor za migracije (MAC) pripravil ve je -tevilu predlogov glede migracijskega sistema po izstopu. Med klju ne oziroma flgo e tri spadajo predlog, da drflavljeni EU ne bi imeli nikakr-ne prednosti pred ostalimi migranti, drflavljeni EU bi po novem morali zaprositi za dovoljenje, e bi fleleli bivati in delati v ZK, kar bi pomenilo pla evanje novih pristojbin. Tretji predlog pa je, da bi bila pla a tudi edino oziroma klju no merilo za pridobivanje vize (Menon, A., Portes. J, 2018, str. 9. 12).

Vi-je stopnje priseljevanja lahko pove ajo BDP na povsem mehani en na in, ve delavcev ustvari ve jo proizvodnjo. Stopnja, do katere migracije vplivajo na BDP na osebo, je sicer nekoliko manj jasna. Poleg tega so migracijski delavci, ki dopolnjujejo spretnosti obstoje ega prebivalstva, koristnej-i za gospodarstvo, kot e bi bili zgolj nadomestki zaradi pomanjkanja delovne sile. Odbor za migracije (MAC) na podlagi raziskav trdi, da migracije pove ujejo produktivnost, zlasti, ko gre za visoko usposobljene migrante. Vendar pa je velikost pozitivnega u inka -e vedno nejasna (Harari, 2018, str. 12).

Letna neto migracija iz EU se je pove ala na približno 100.000 ljudi, -e posebno po pristopu drflav Vzhodne Evrope k Uniji leta 2004. Ve ina migrantov prihaja v ZK delati, kar omogo a rast gospodarstva, ne da bi bilo treba pove evati pla e in inflacijo, to omogo a tudi zadrflavanje obrestnih mer dovolj nizko in za veliko dlje asa. Ob izstopu bi neto migracija iz EU zagotovo upadla, e bi ZK ostal zunaj enotnega trga. To bi povzro ilo zmanj-anje delovne sile na trgu in bi privedlo do pritiskov na pove anje pla in inflacije, kar bi nekaterim delavcem koristilo, vendar pa bi -lo v -kodo nekaterim delodajalcem. Za to, da bi se izognila tak-nim scenarijem, bo vlada ZK najverjetneje implementirala dogovor o migracijski politiki in postavila merila oziroma olaj-ave za delavce, ki jih potrebuje glede na njihove ve- ine in poklice ter ne bo vezala na to, od kod prihajajo (Woodford, 2016, str. 9 in 29).

Urad ZK za proraunsko odgovornost v letnem poročilu navaja, da migracije ustvarjajo pozitiven vpliv na gospodarstvo ZK. Po njihovem izračunu naj bi večje migracije povečale proraun za okoli 4,5 milijarde funtov, medtem ko bi ga manjše za toliko znižale. To bi, povedano drugače, pomenilo, da bi večje migracije povečale rast gospodarstva za 0,8 %, manjše pa bi ga za toliko zmanjšale. Migracije so pomemben dejavnik pri kalkulaciji gospodarstva in prorauna ZK zato, ker obstaja pozitivna povezanost med migracijskim tokom in rastjo, ki jo povzročajo staranje prebivalstva, višja stopnja zaposlenosti in zvišan davek na dohodek. V povprečju naj bi EU-migranti v davkih veliko več prispevali kot so skozi različne ugodnosti pridobili. EU-migranti, ki so v ZK prišli po letu 2000, naj bi v obdobju od 2001 do 2011 prispevali v proraun okoli 20 milijard funtov. Z EU-migranti iz EU-15 naj bi bilo prispevkov iz davkov za okoli 64 % več kot so ti dobili povrnjeno skozi različne ugodnosti. Gledano na zadnjih deset pridruženih članic pa je teh prispevkov več za dodatnih 12 % več. Za primerjavo, migranti, ki niso iz EU, so prispevali le za okoli 5 milijard funtov v istem obdobju (European Movement International, 2019, str. 8).

3.3 Posledice v primeru nedoseženega dogovora

V primeru, da ZK izstopi iz EU –e preden doseže prehodni dogovor ali okvirni trgovinski sporazum, se bo na in poteka trgovine med ZK in EU spremenil dobesedno preko noči. Kot članica EU je ZK trenutno del tisočih mednarodnih sporazumov glede proste trgovine, ki pa z izhodom samodejno prenehajo veljati. V primeru izstopa brez dogovora bi za cela veljati pravila in carine Svetovne trgovinske organizacije. ZK ne bi mogla ohranjati posebnega statusa z EU, saj Svetovna trgovinska organizacija preprečuje diskriminacijo ostalih držav, kar pomeni, da najboljše carino uporablja tudi za vse ostale države. ZK bi tako z izstopom dobil status drugih držav članic, ki nima nikakršnih sporazumov, kar bi povzročilo uvedbo tarif za izvoz in uvoz. Veliko bolj moteče posledice bi bile nekarinske ovire, kot so administrativna dokumentacija, carinski postopki in pregledi, tehnične zahteve in regulacijski standardi (Library subject specialists, 2019, str. 48. 71).

Priloga 3 predstavlja analizo dveh scenarijev izhoda, ki jo je opravila Bank of England in je bila objavljena v letu 2018. Oba scenarija vsebujeta več dodatno oceno glede na možnost dogodka v dogovoru. V primeru dogovora ocenjujejo scenarij tesnega razmerja, ki bi pomenil povečanje BDP-ja za 1,75 % do konca leta 2023 in scenarij nekoliko manj povezujočega razmerja, pri katerem bi se BDP do konca leta 2023 povečal za 0,75 %. Tudi v primeru izstopa brez dogovora ocenjujejo dve možnosti. V prvi, kjer bi prišlo do motečega izhoda brez dogovora, bi se BDP zmanjšal za 4,75 % do konca leta 2023. V drugem primeru, kjer je možnost povsem neurejenega izhoda, pa naj bi se BDP zmanjšal za 7,75 % do konca 2023, kar bi bil najverjetneje padec, celo večji kot med finančno krizo. Porast bi doživela inflacija, za 6,5 %, funt pa bi strmoglavil za 25 % vrednosti. Takoj za

tem bi kot ukrep proti inflaciji sledilo povečanje obrestnih mer na 5,5 % in to kljub veliki recesiji (Library subject specialists, 2019, str. 48. 71).

4 POSLEDICE IN VPLIV BREXITA ZA EU

Veliko analiz je bilo narejenih na temo, kakšen vpliv bo brexit imel na izstop ZK in članic EU. Večina dogodkov po brexitu je sicer odvisna od scenarijev izstopa, vendar ob uporabi različnih simulacij napovedovanja dogodkov v grobem ocenjujemo izstop na bolj grob ali bolj blag izstop iz EU. Večina simulacij poskušamo napovedovati, kako blizu si bosta ZK in EU po izstopu, ker natančne opredelitve izstopa še vedno ni. O bolj grobem izstopu govorimo v primeru, ko bi med odnosom ZK in EU obveljala samo pravila Svetovne trgovinske organizacije, medtem ko o bolj blagem izstopu govorimo v primeru sklenjenega trgovinskega sporazuma (Felbermayr, Fuest, Gröschl & Stöhlker, 2017, str. 10).

4.1 Vpliv brexita na gospodarstvo EU

Ne glede na vrsto izhodnega scenarija pa bo izhod bistveno dražji za ZK kot za EU, vprašanje je le, koliko dražji, kar je spet stvar pogajanj. Tako za blago kot za storitve je stopnja vpliva na gospodarstvo veliko višja pri manjših državah članicah, ki so z ZK zgodovinsko povezane ali so si geografsko blizu (Irska, Ciper, Malta, Belgija in Nizozemska). Za takšne države se priakuje, da bodo ob izhodu ZK imele večji padec BDP-ja kot tiste, ki niso toliko odvisne od trga z ZK (Emerson, Busse, Di Salvo, Gros & Pelkmans, 2017).

4.1.1 Trgovina in proizvodna industrija

Po državah članicah so po izvozu v ZK daleč največje izvoznice Nemčija (68 milijard evrov), Nizozemska (34 milijard evrov), Francija (28 milijard evrov), Belgija (23 milijard evrov), sledijo Italija, Španija in Irska. Medtem, ko Nemčija za primerjavo izvozi za 2,8 % svojega BDP-ja v ZK, jo pri tem krepko presegajo Belgija (6,8 % BDP-ja), Irska (6,9 % BDP-ja) in Nizozemska (6,3 % BDP-ja). Takšen izvoz kofeina na veliko odvisnost posameznih držav na trgovino z ZK. Največji izvoz glede na proizvodne dobrine ustvarja izvoz strojev in transportne opreme ter cestnih vozil, temu sledi izvoz drugih proizvodov, nato kemikalij, prehranskih izdelkov in različnih goriv. Med največje izvoznice storitev pa spadajo Francija (18 milijard evrov), Španija in Nemčija (Emerson, Busse, Di Salvo, Gros & Pelkmans, 2017, str. 10. 13).

V najhuješem scenariju bi ZK izgubil 1,4 % BDP na prebivalca, EU-27 pa v povprečju 0,25 %. Nizozemska je država s peto največjo izgubo, kar tretjino tega, kar izgubi ZK. Nemčija bi izgubila 0,23 % prihodka na prebivalca, Francija 0,17 % in Španija 0,14 %. Države Beneluksa in Skandinavija, kot tudi Poljska in Madžarska, bodo tudi nekoliko bolj prizadete. Medtem ko države Jugovzhodne Evrope lahko priakujejo manjše izgube. Samo

Irska, Luksemburg in Malta bi lahko bile prizadete nekoliko bolj kot ZK, razlog za to je izredna pomembnost trga ZK za prodajo in pridobivanje virov, ki bi bil ob izhodu zelo prizadet zaradi, na primer, carin. Predvsem je to trg hrane, ki je relevanten predvsem za Irsko ter, na primer, finan ni sektor, ki je bolj relevanten za Luksemburg in Malto (Felbermayr, Fuest, Gröschl & Stöhlker, 2017, str. 16).

Izgube blagega izhoda bodo predvidoma manjše glede na izgube teffjega. Izgube v blafljem scenariju bi po nekaterih raziskavah pomenile manjši BDP za 0,38 % in izgubo 280.000 delovnih mest, medtem ko bi se pri teffjem scenariju BDP zmanjšal za 1,54 %, kar bi povzro ilo izgubo 1,200.000 delovnih mest. Med razli nimi sektorji bi najve jo izgubo delovnih mest utrpeli prehrabna industrija in proizvodnja pija , kjer bi lahko izgubili do 112.000 delovnih mest. Med drflavami, ki bi bile najbolj prizadete, so Belgija, Irska, Poljska, Nizozemska in Danska. Temu sledi tekstilna industrija, kjer bi lahko izgubili 130.000 delovnih mest, med najbolj prizadetimi bi bili Italija in Portugalska. Temu bi sledile proizvodnje farmacevtskih izdelkov, kemikalij in naftnih derivatov, katerih izguba bi bila lahko v vrednosti 14 milijard evrov. Med najbolj prizadetimi drflavami bi bile Nizozemska, Poljska, Francija, Italija, Belgija in Nem ija. Vse to bi se seveda pomembno zmanjšalo z dosefenim dogovorom, kot ga imata na primer Norveka ali Tur ija (Vandenbussche, 2019).

4.1.2 Finan ni sektor

Gospodarstvo ZK je zelo odvisno od povpraevanja po finan nih storitvah, medtem ko je EU zelo odvisna od podjetij, ki takne storitve zagotavljajo. Kar etrino povpraevanja EU po finan nih storitvah EU pridobi v ZK. Trgovina finan nih storitev presega 4 milijarde evrov izvoza v ZK in 23 milijard evrov uvoza iz ZK. Prek ZK se opravi za 78 % deviznega prometa, 74 % prometa z izvedenimi finan nimi instrumenti, 85 % prometa z investicijskimi skladi, 49 % prometa s skladi zasebnega kapitala, 30 % celotne trflne kapitalizacije in 26 % ban nih posojil v EU. Ob izstopu in nedosefenem dogovoru bodo tako razli na podro ja zelo razli no prizadeta. Vse je odvisno tudi od tega, ali podjetja, ki opravljajo razli ne finan ne storitve, potrebujejo tako imenovani potni list, da lahko svoje storitve opravljajo tudi v EU. Opaziti je, da je ban ni tvo zelo odvisno od taknih potnih listov, medtem ko zavarovalnice na trgu EU fle delujejo skozi h erinske drflbe kot lo ene enote od mati nih podjetij. V primeru izstopa bi EU lahko ve ino svojih finan nih dejavnosti prenesla na svoje ozemlje ali ustvarila finan na sredi a, kot je to zdaj London. Priporo lljivo bi bilo, da EU nato ustvari konkuren no okolje za finan ne storitve, ne da bi pri tem zmanjšali nadzorne standarde in uvajali blaflje regulative (De Vries, Bracco Gartner, Haentjens, Korteweg, Markakis, Repasi & Tegelaar, 2017, str. 9. 60).

Po izhodu ZK se bo EU morala odlo iti tudi o tem, kako preoblikovati oziroma prilagoditi prora un lastnim potrebam in financiranju. ZK namre neto prispeva zelo veliko v prora un EU, po izhodu bo treba ali zmanjšati porabo, pove ati prispevke preostalih lanic

ali po malem kombinirati oboje. Vse države bi svoje prispevke morale povečati za okoli 8 do 10 % glede na njihove predhodne prispevke. Dale največ pa bi morale prispevati Nemčija, Nizozemska, Avstrija in Švedska, vse do 18 % povečanja prispevkov zaradi doloženih popustov, ki bi ob izhodu prenehali veljati. Za Nemčijo bi, recimo, povečanje prispevkov pomenilo povečanje za 4 milijarde evrov. To bi pomenilo, da bi Nemčija v proračun EU prispevala 21 milijard evrov letno. Ta primanjkljaj pa bi bil v proračunu bistveno manjši, če bi ZK vedno prispeval v proračun EU tudi po izhodu. To se lahko zgodi, če ohrani članstvo v enotnem trgu, podobno kot je to norveški model članstva. Med drugim bodo Poljska, Portugalska in Grčija najbolj obutile primanjkljaj v proračunu, saj imajo od tega tudi največ koristi. Veliko skrb za države EU, ki imajo višje davke (kot sta Nemčija in Francija), predstavlja mofnost, da ZK postane davčna oaza in potegne za seboj investicije in delovna mesta. EU bi tako izgubila okoli 29,6 milijarde evrov v realnem bruto dohodku na leto, v primeru najslabšega scenarija. V najslabšem primeru, da ZK preneha s plačevanjem prispevkov, bi se proračun EU sooil s 43,5 milijarde evri primanjkljaja v prispevkih, od tega bi kar 11,3 milijarde evrov prispevkov padlo v breme Nemčije. Opaziti je tudi veliko heterogenost med državami, saj bi izhod ZK iz EU na različne države različno vplival, odvisno od povezanosti med posamezno državo in ZK (Felbermayr, Fuest, Gröschl & Stöhlker, 2017, str. 20. 29).

Svetovne zaloge neposrednih tujih naložb so izjemno velike, tako rekoč v obeh smereh, v investicijah, ki jih EU dobi od drugih držav sveta kot tista sredstva, ki jih sama investira v te. EU prejema za okoli 5700 milijard evrov tujih investicij, medtem ko ima sama za okoli 7000 milijard evrov investicij razpršenih povsod po svetu. Med največje je izvoznike tako imenovanih neposrednih investicij v EU spadajo Nemčija (preko 1634 milijard evrov), Francija (1184 milijard), Nizozemska, Španija, Italija in Belgija. Po statističnih podatkih o investicijah EU v ZK se zdi, da so podatki neverjetni. Namreč, EU ima neposrednih investicij v ZK za okoli 985 milijard evrov, kar predstavlja 75 % vseh svetovnih neposrednih investicij v ZK, ki skupaj znašajo 1314 milijard evrov. Glede na sektorje neposrednih investicij EU v ZK, EU največ investira v finančne storitve, rudarstvo in kamnolome, informacijsko komunikacijsko tehnologijo, temu sledijo naftni derivati, farmacija in kemija (Emerson, Busse, Di Salvo, Gros & Pelkmans, 2017, str. 14. 28).

4.1.3 Vpliv na migracije

Opaziti je upad priseljevanja iz EU v ZK za 70 % od referendumov o izhodu, medtem ko so se prihodi iz držav članic veliko bolj povečali. Neto migracije državljanov EU so do septembra 2018 upadle za 57.000, kar se ni zgodilo v zadnjem desetletju. Sprememba je toliko večja za države, ki prihajajo iz zadnjih pridruženih članic Osrednje in Vzhodne Evrope, kot je recimo Poljska. Število ljudi iz teh držav, ki odhajajo iz ZK, presega število, ki prihajajo v ZK (Warrell, 2019).

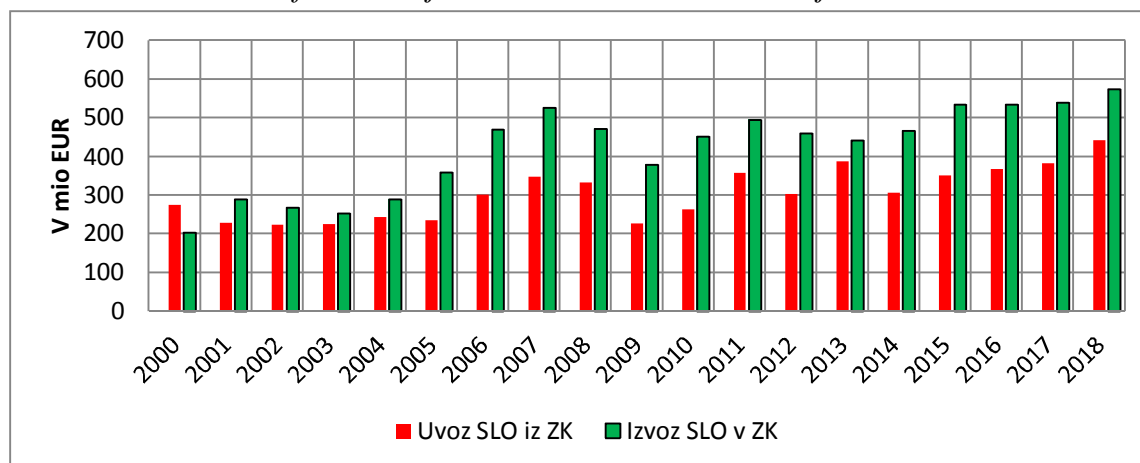
Tako kot pri vsem ostalem odnosu bodo nadaljnje migracije odvisne od doseženih sporazumov in dolo b. Glede na politiko svobode gibanja bodo evropska podjetja morala dobro premisliti, kam bodo umestila svoja podjetja, da bi tako imela im bolj-i in ve ji dostop do delovne sile, njihovih premikov in procesov. ZK in EU imata tudi razli na pogleda na svobodo gibanja po izhodu iz EU. ZK se bistveno bolj nagiba k omejitvi tak-nih migracij z uvedbo delovnih in bivalnih omejitev za prebivalce EU, podobno kot ima omejitve fle zdaj za preostali svet. Prebivalci iz EU, ki bi fleleli delati v ZK, bi tako morali zaprositi za delovno dovoljenje, kjer bi jih ocenili, ali gre za niflje kvalificirane ali visoko kvalificirane delavce. Niflje kvalificirani delavci bi lahko dobili delovno dovoljenje za dve do tri leta, medtem ko bi visoko kvalificirani lahko dobili dovoljenje za pet ali ve let ter bi lahko zaprosili za rezidentstvo. EU z druge strani podpira bistveno bolj liberalno stali- e z uvedbo tako imenovanih modrih kartic, ki bi omogo ale bistveno ve jo svobodo. Zaradi velikega odhoda delovne sile v ZK je to za EU lahko tudi prilofnost, saj bi nekatere ve je drflave, kot je Francija, lahko postale bolj privla ne za delo. Opaziti pa je pove an porast protimigracijske politike znotraj EU po zadnjih volitvah, predvsem v Nem iji in Avstriji (King, Flynn, 2018).

5 VPLIV BREXITA NA SLOVENIJO

5.1 Trgovina med Slovenijo in ZK

Na podlagi zbranih podatkov Statisti nega urada Republike Slovenije naj bi v letu 2018 Slovenija v ZK izvozila za okoli 577 milijonov evrov blaga, kar predstavlja 1,9 % celotnega izvoza Slovenije. S tak-nim odstotkom izvoza se ZK uvr- a na 13. mesto na lestvici najpomembnej-ih izvoznih partneric Slovenije. V istem letu je uvoz iz ZK zna-al okoli 441 milijonov evrov, kar predstavlja 1,4 % celotnega slovenskega uvoza. Po velikosti uvoza je to 20. najvi-ji uvoz Slovenije iz drflav, ki spadajo pod uvozne partnerice (Jak-a, 2019).

Graf 1: Gibanje uvoza in izvoza med Slovenijo in ZK

Vir: SURS (2019).

Graf 1 prikazuje gibanje uvoza in izvoza med Slovenijo in ZK po letu 2000. Opazimo lahko, da Slovenija v ZK nekoliko več izvozi kot uvozi, prav tako opazimo, da izvoz in uvoz stabilno naraščata. Večji padec je bil v letih 2008 in 2009, kar je bilo zaradi gospodarske krize, vendar pa sta se v naslednjem letu tako izvoz kot uvoz povečala, v naslednjih letih pa še presegla prejšnje vrednosti (Jakša, 2019).

Kljub stabilno naraščajočemu uvozu in izvozu se je delež trgovine v obeh primerih zmanjšal. Razlog temu je povečanje trgovine z državami, ki so Sloveniji geografsko bolj blizu in od katerih ima Slovenija skozi zgodovino večjo povezanost. Med največje je izvozne partnerice Slovenije tako spada Nemčija, z 20,3 % oz. 6,3 milijarde evrov celotnega izvoza, sledijo ji Italija s 3,8 milijarde evrov, Hrvaška in Avstrija s približno 2,5 milijarde evrov celotnega izvoza in Francija z 1,7 milijarde evrov izvoza. Tem sledijo države, s katerimi je Slovenija posamično ustvarila nekoliko manj kot milijardo evrov celotnega izvoza, to pa so Poljska, Srbija, Rusija, Madžarska ter Bosna in Hercegovina. Pri uvozu je slika dokaj podobna. Slovenija največ uvozi iz Nemčije (5,5 milijarde evrov), Italije (4,6 milijarde evrov), Avstrije (3,2 milijarde evrov), Hrvaške (1,7 milijarde evrov), Francije (1,3 milijarde evrov), temu sledijo Nizozemska, Madžarska, Kitajska, Poljska in Češka (Fivec, 2019).

Po podatkih Veleposlanstva Republike Slovenije v Londonu je v letu 2017 storitvena menjava med Slovenijo in ZK znašala okoli 366 milijonov evrov, kar je povečanje za 6 odstotkov glede na leto 2016. Od tega je izvoz znašal približno 191 milijonov evrov, kar je povečanje za 4 odstotke glede na leto 2016. Pri izvozu storitev prevladujejo predvsem potovanja in transportne storitve. Uvoz storitev je znašal 175 milijonov evrov in se je povečal za 9 odstotkov glede na leto 2016. Pri uvozu prevladujejo poslovne in komunikacijske, računalniške ter informacijske storitve. Opaziti je, da Slovenija ustvari presežek tako pri izvozu blaga kot storitev v ZK (Veleposlanstvo Republike Slovenije v Londonu, brez datuma).

5.1.1 Struktura uvoza in številu uvoznih podjetij

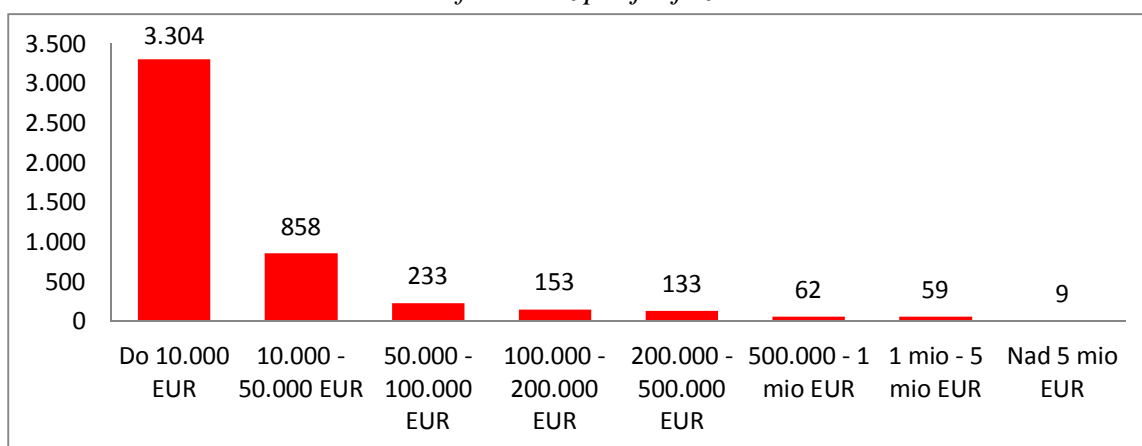
Priloga 4 prikazuje strukturo uvoza Slovenije iz ZK po Standardni mednarodni trgovinski klasifikaciji v letu 2018. Kot je razvidno iz priloge je največ uvoza ustvarjenega pod klasifikacijo stroji in transportne opreme, in sicer za približno 119 milijonov evrov. V tej skupini prednjačijo električni stroji in oprema, stroji za posebne vrste industrije, cestna vozila, sledijo pa industrijski stroji za splošno uporabo in pisarniška oprema.

Takoj za tem je bilo največ uvoza ustvarjenega pod klasifikacijo mineralnih goriv in maziv, v vrednosti 89 milijonov evrov. Pri tem prednjači uvoz nafte in naftnih derivatov, nekaj malega uvoza je tudi plina. Takoj zatem sledi uvoz kemičnih proizvodov, kjer največji delež zavzema uvoz medicinskih in farmacevtskih proizvodov. Tem sledijo izdelki in polizdelki iz plastičnih mas, eteri na olja, parfumerijski in toaletni izdelki, organski

kemi ni proizvodi ter proizvodi za barvanje in strojenje. Med pomemben del uvoza spada uvoz kovin in barvnih kovin, papirja, tkanine ter izdelkov iz kava (pod klasifikacijo izdelki, razvršeni po materialu). Nato sledi uvoz raznih gotovih izdelkov, obleke, civilnih in flivilskih izdelkov, pijače in tobaka (SURŠ, 2019).

Graf 2 prikazuje število uvoznih podjetij v letu 2017, po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije. Iz grafa lahko razberemo, da je skupno število uvoznih podjetij 4811. Največje število podjetij (4162) je ustvarilo uvoz do vrednosti 50.000 evrov, medtem ko je le 130 uvoznih podjetij preseгло vrednost 500.000 evrov uvoza (SURŠ, 2019).

Graf 2: Uvoz podjetij iz ZK

Vir: SURŠ (2019).

Vseh 130 podjetij je tako ustvarilo za več kot 70 % vsega uvoza z uvoznimi transakcijami nad 500.000 evrov. Opazimo tudi, da je 59 podjetij, s transakcijami med 1 in 5 milijonov evrov, opravilo 32 % celotnega uvoza. Zelo majhno število, in sicer samo 9 podjetij, pa je opravilo za več kot 5 milijonov evrov uvoza, kar predstavlja slabih 29 % celotnih uvoznih transakcij (Damijan, Kostevc & Redek, 2019).

5.1.2 Struktura izvoza in število izvoznih podjetij

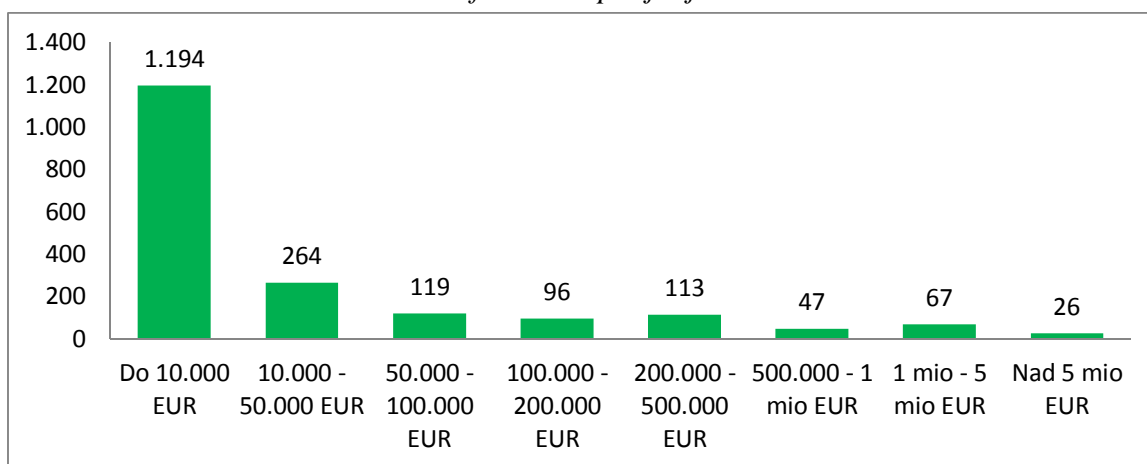
Priloga 5 prikazuje strukturo izvoza Slovenije v ZK po strukturi izvoza po Standardni mednarodni trgovinski klasifikaciji v letu 2018. Kot je razvidno iz priloge je največje izvoza ustvarjenega pod klasifikacijo stroji in transportne naprave, in sicer v vrednosti 213 milijonov evrov. Pod to skupino, podobno kot pri uvozni strukturi, prednjači izvoz električnih strojev in opreme, sledijo cestna vozila, specialni stroji za posebne vrste industrije, industrijski stroji za splošno uporabo ter pogonski stroji in naprave za telekomunikacijo.

Takoj za tem je bilo največje izvoza ustvarjenega pod klasifikacijo razni izdelki, v vrednosti 148 milijonov evrov. Tukaj prednjači predvsem pohištvo in pohištveni deli, takoj za tem sledijo razni gotovi izdelki ter montažne zgradbe in sanitarni predmeti. Pomemben del

zaseda tudi izvoz pod klasifikacijo izdelki, razvršeni po materialu, v vrednosti 105 milijonov evrov izvoza. Pri tem gre v veliki meri za kovinske izdelke, sledijo papir, karton in izdelki iz celuloze, nato mineralni proizvodi, preja, tkanine in tekstilni izdelki ter izdelki iz kava. Pomemben del izvoza predstavlja tudi izvoz pod klasifikacijo kemični proizvodi, kjer prednjači izvoz medicinskih in farmacevtskih proizvodov, raznih proizvodov kemične industrije, eteri na olja, parfumerijski, toaletni izdelki ter proizvodi za barvanje in strojenje (SURS, 2019).

Graf 3 prikazuje število izvoznih podjetij v letu 2017, po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije. Iz podatkov lahko razberemo, da je skupno število izvoznih podjetij veliko manjše kot uvoznih, in sicer je število izvoznih podjetij 1458. Največje število podjetij (1458) je ustvarilo izvoz do vrednosti 50.000 evrov, medtem ko je zgolj 140 podjetij preseгло vrednost 500.000 evrov izvoza (SURS, 2019).

Graf 3: Izvoz podjetij v ZK

Vir: SURS (2019).

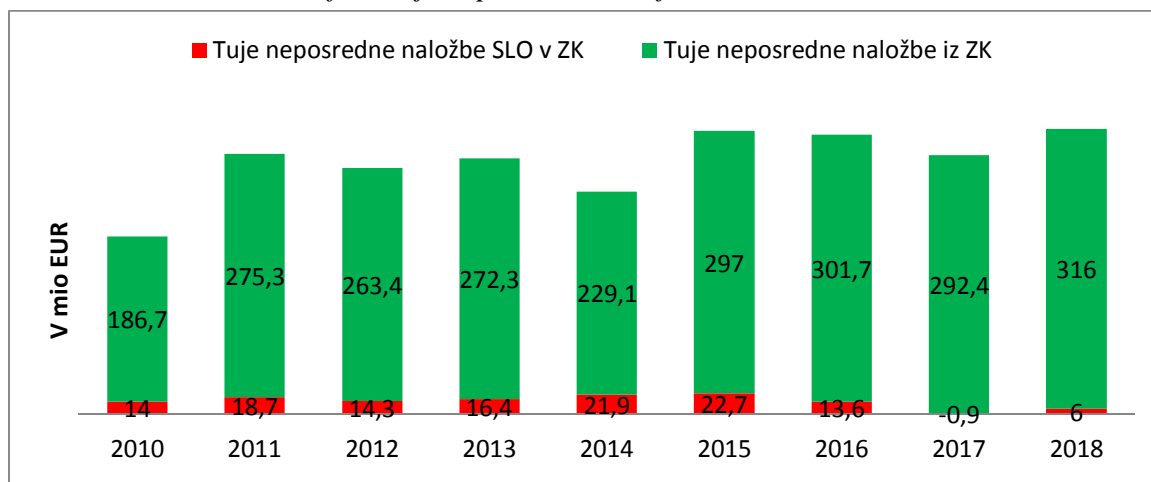
Vseh 140 podjetij z vrednostjo, ki je presežala 500.000 evrov izvoza, je skupaj ustvarilo 87 % vrednosti celotnega izvoza Slovenije v ZK. Veliko bolj omembe vreden pa je podatek, da je samo 26 podjetij, pri katerih vrednost izvoza presega 5 milijonov evrov, skupaj ustvarilo 51 % celotnega izvoza v ZK (Damijan, Kostevc & Redek, 2019).

Po podatkih Veleposlaništva Republike Slovenije v Londonu ima predstavništva, pisarne ali druge oblike poslovnih enot v ZK tudi 15 slovenskih podjetij. Na čeloma gre za podjetja, ki so tudi največji izvozniki v ZK. Med njih spadajo Bisol (fotonapetostni moduli ó sonne elektrarne), Gorenje (gospodinjski aparati, kuhinje), Krka (zdravila), Riko (na rtovanje in izvedba projektov), Savatech (gumenotehnični proizvodi in pnevmatika), Studio Moderna, Trimo (proizvodi in rešitve za ovoj zgradb, jeklenih konstrukcij), Unior (kovano orodje) idr. (Veleposlaništvo Republike Slovenije v Londonu, brez datuma b).

5.2 Tuje neposredne naložbe med SLO in ZK

Graf 4 prikazuje tuje neposredne naložbe med Slovenijo in ZK. Na podlagi podatkov lahko vidimo, da je obseg tujih neposrednih naložb med državama, tako kot trgovinska menjava med državama, relativno majhen. V zadnjih letih je obseg neposrednih tujih naložb iz ZK v Slovenijo v povprečju znašal 300 milijonov evrov, kar v skupnem obsegu neposrednih tujih naložb predstavlja zgolj 2 % (Damijan, Kostevc & Redek, 2019).

Graf 4: Tuje neposredne naložbe med SLO in ZK

Vir: Banka Slovenije (2018).

Pri neposrednih tujih naložbah iz Slovenije v ZK pa je ta obseg bistveno manjši. Kot lahko razberemo iz grafa, je ta presegal 20 milijonov evrov zgolj v letih 2014 in 2015. V obdobju med 2010 in 2016 so bile tuje neposredne naložbe iz Slovenije v ZK med 10 in 20 milijoni evrov. Opaziti pa je podatek v letu 2017, ko so bile naložbe celo negativne, saj so bile obveznosti glede na lastniški kapital in imetje precej višje (Banka Slovenije, 2018).

5.3 Morebitni vplivi brexita na Slovenijo

Glede na študijo, ki jo je pripravilo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo RS, v sodelovanju z Ekonomsko fakulteto v Ljubljani, o posledicah različnih scenarijev brexita na notranji trg kave, da bi v primeru izstopa ZK prišlo do zelo majhnega znižanja BDP v Sloveniji. S pomočjo izbranega modela simulacije so ocenili, da bi izstop imel negativne učinke tako za ZK kot EU. V Sloveniji bi izhod ZK povzročil manjši padec BDP, in sicer za 0,03 % v 10-letnem obdobju oziroma do 0,003 % na letni ravni v primeru trdega brexita. Tako majhen padec je priakovati zaradi na splošno nizke povezanosti med obema trgovinama, saj je tako uvoz kot izvoz Slovenije z ZK glede na predhodne podatke bistveno manjši od trgovine z ostalimi članicami EU (Ministrstvo za gospodarstvo in tehnologijo, 2019).

V primeru izstopa bi se glede na izbrani model simulacije najbolj znižal izvoz v ZK, predvidevati je razpon znižanja med 3,7 in 32,3 %, odvisno od tega, ali bo –lo za trdi brexit ali brexit z dogovorom. Kljub znižanju izvoza pa bi Slovenija izgube lahko nadomestila s povečanim izvozom v preostale države EU in države sveta. Prav tako bi se zmanjšal tudi uvoz iz ZK, in sicer v razponu od 3,3 do 9,7 %, spet odvisno od tega, za kakšno vrsto brexita bi –lo. Primanjkljaj uvoza bi Slovenija predvidoma nadomestila z uvozom iz ostalih držav EU, kar bi pomenilo ob utnejšo rast uvoza iz držav EU, medtem ko bi glede na simulacijo ob utneje upadel uvoz iz tretjih držav. Glede na podatke iz analize sektorskih učinkov bi v primeru trdega izhoda ZK v Sloveniji najbolj trpela lesnopredelovalna industrija, sledile bi javne storitve, gozdarstvo, kovinarska industrija ter pridelava fiita in polj–in. Z izhodom pa bi se okoristile avtomobilska, kemi na in mesna industrija ter usnjarstvo, pri katerih bi razpon rasti dodane vrednosti znašal med 0,3 in 0,9 % (Ministrstvo za gospodarstvo in tehnologijo, 2019).

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je brexit pomemben za Slovenijo zaradi njegove posredne povezanosti z ZK. Slovenija namreč izvozi večinoma svojega izvoza v glavne uvozne partnerice ZK. Med glavne uvozne partnerice ZK spadajo Nemčija, Nizozemska in Francija, s katerimi ima ZK več kot polovico celotnega uvoza iz EU. V te države je po statističnih podatkih Slovenija v letu 2018 izvozila 27,7 % celotnega izvoza, največji deleži izvoza so zavzemali deli in pribor za motorna vozila, osebni avtomobili ter električni stroji in aparati. Iz teh držav pa je ravno največji obseg uvoza ZK predstavljal uvoz osebnih avtomobilov, zdravil ter delov in pribora za motorna vozila (Jakša, 2019).

Glede na raziskavo Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, ki jo je to opravilo v sodelovanju z Ekonomsko fakulteto v Ljubljani, je učink brexita na zaposlenost v Sloveniji relativno majhen. Zaradi strukture gospodarstva je učink na zaposlenost kvalificirane delovne sile večji kot pri nekvalificirani delovni sili. Priakuje se, da bi bilo v primeru trdega brexita ogrofenih približno 900 delovnih mest, medtem ko je ta številka v primeru brexita z dogovorom bistveno manjša in dosega približno 237 delovnih mest. Tudi ankete potrošnikov kažejo, da so potrošniki dobro seznanjeni z brexitom in ne pričakujejo drastičnih sprememb pri svoji zaposlitvi ali plačah (Ministrstvo za gospodarstvo in tehnologijo, 2019).

SKLEPI

Prvotno Združeno kraljestvo ni bilo član Evropske skupnosti in je v začetnih letih zgolj opazovalo, kako se bo skupnost razvijala. Zaradi Sueske krize v letu 1956, upada moči Commonwealtha in napredka Evropske gospodarske skupnosti se je v Združenem kraljestvu začela porajati ideja o pridružitvi. Tako prvi kot drugi pristop sta bila zaradi veta Francije s Charlesom de Gaullom neuspešna. Tretji pristop pa je bil zaradi političnih sprememb v Franciji uspešen in je v letu 1972 omogočil priključitev. Ob pristopu so se v Združenem kraljestvu začela porajati vprašanja o ustreznosti sprejetih

pogojev, v letu 1975 pa je bil razpisan prvi referendum o članstvu v Evropski skupnosti. Odnos med Združenim kraljestvom in Evropsko unijo je bil tako zapleten že od začetka, po letu 2013 pa so se ponovno pojavile ideje o izstopu, ki so prišle v ospredje predvsem v letu 2015. Zaradi številnih spornih vprašanj, nezadovoljstva in glasnih kritikov Evropske unije je Združeno kraljestvo 23. junija 2016 razpisalo novi referendum o članstvu v Evropski uniji. Na referendumu so s tesno večino izglasovali izstop iz Evropske unije.

Kot možni scenariji izstopa se pojavljajo predvsem trije, in sicer, da Združeno kraljestvo ohrani članstvo v Evropskem gospodarskem prostoru podobno kot Norveška, da doseže bilateralni sporazum kot ga imajo Švicarica, Turčija in Kanada, ali pa postane članica Svetovne trgovinske organizacije. Ne glede na scenarij pa noben ne bo omogočil tolikšen vpliv in dostop do enotnega trga kot ga ima zdaj. Možnost izstopa je lahko tudi bolj negativna v primeru, če se bo ta zgodil brez kakršnega koli doseženega dogovora.

Dan po referendumu so se začele kazati tudi številne posledice tega, močno je upadel funt, večje pa delnice bank, ki so bile največje jeftine ob otvoritvi trga. Na podlagi raziskav menim, da bo izstop povzročil številne negativne posledice na gospodarstvu Združenega kraljestva in Evropske unije. Med njima obstaja tudi velika medsebojna gospodarska povezanost, za ZK je pomemben predvsem izvozni storitveni sektor, medtem ko za EU izvozna trgovina blaga in proizvodov. Evropska unija, ki je zelo odvisna od storitvenega sektorja Združenega kraljestva, bo morala poiskati alternativo v državah članicah, Združeno kraljestvo pa si bo moralo izboriti številne nove trgovinske sporazume in poiskati alternative uvozu blaga in proizvodov iz Evropske unije. Vprašanje je tudi, kako bo z neposrednimi tujimi naložbami Evropske unije v Združeno kraljestvo v prihodnosti, ta trenutno predstavljajo skoraj polovico celotnih naložb Združenega kraljestva. Vpliv izstopa na gospodarstvo bodo bistveno bolj občutili države članice, ki so v sosedstvu z Združenim kraljestvom, in tiste, ki so zgodovinsko bolj povezane z njim. Menim, da bo izstop na gospodarstvo Združenega kraljestva imel večji vpliv kot na Evropsko unijo, vendar pa ta ne bo tako pesimistična kot ga napovedujejo nekatere raziskave. V prid temu kaže ohlajanje trgovine med Evropsko unijo in Združenim kraljestvom v zadnjih letih ter še vedno večji obseg trgovine Združenega kraljestva z državami tretjega sveta. Menim, da bo Slovenija zaradi svoje majhne trgovinske povezanosti z Združenim kraljestvom bistveno manj občutila izstop. Neposredno izstop ne bo pomembno vplival na gospodarstvo Slovenije, bo pa izstop lahko vplival posredno. Slovenija je namreč gospodarsko zelo odvisna od držav, ki so največje jeftine povezanega blaga in proizvodov v Združeno kraljestvo. Ne glede na vse pa bo kakšen koli vpliv ali scenarij odvisen od doseženega ali nedoseženega dogovora o izstopu med Evropsko unijo in Združenim kraljestvom.

LITERATURA IN VIRI

1. Aisch, G., Pearce, A. & Russell, K. (2016, 24. junija). How Britain Voted in the E.U. Referendum. *The New York Times*. Pridobljeno 18. julija 2019 iz

- <https://www.nytimes.com/interactive/2016/06/24/world/europe/how-britain-voted-brexit-referendum.html>
2. Banka Slovenije. (2018). *Neposredne naložbe/Direct investment 2017*. Pridobljeno 16. avgusta 2019 iz https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/gdghffXvRggjcW_neposredne-nalozbe-2017.pdf
  3. BBC news. (2016 a, 24. junij). *Eight reasons Leave won the UK's referendum on the EU*. Pridobljeno 16. julija 2019 iz <https://www.bbc.com/news/uk-politics-eu-referendum-36574526>
  4. BBC news. (2016 b, 24. junij). *EU referendum: The result in maps and charts*. Pridobljeno 17. julija 2019 iz <https://www.bbc.com/news/uk-politics-36616028>
  5. Chu, B., Cox, J. & Rodionova, Z. (2017, 22. junij). Brexit: The economic and business cost to Britain one year after the vote. *Independent*. Pridobljeno 17. julija 2019 iz <https://www.independent.co.uk/news/business/news/brexit-latest-news-business-economic-costs-banks-one-year-vote-anniversary-eu-exit-a7802596.html>
  6. Digital Research in European Studies. (brez datuma a). *The United Kingdom and its applications for accession to the Common Market*. Pridobljeno 10. julija 2019 iz <https://www.cvce.eu/en/education/unit-content/-/unit/02bb76df-d066-4c08-a58a-d4686a3e68ff/ec56cb11-9d4e-473f-8a87-5d0236e09ac5>
  7. Digital Research in European Studies. (brez datuma b). *The United Kingdom's first application for accession to the Common Market*. Pridobljeno 10. julija 2019 iz <https://www.cvce.eu/en/education/unit-content/-/unit/02bb76df-d066-4c08-a58a-d4686a3e68ff/a125033c-90ee-4355-a320-b38e7aaf4cca>
  8. Digital Research in European Studies. (brez datuma c). *The United Kingdom's second application for accession to the Common Market*. Pridobljeno 12. julija 2019 iz <https://www.cvce.eu/en/education/unit-content/-/unit/02bb76df-d066-4c08-a58a-d4686a3e68ff/35d99c8a-0d73-4797-b0eb-e2ed9c8bae6c>
  9. Digital Research in European Studies. (brez datuma d). *Negotiations with the United Kingdom*. Pridobljeno 12. julija 2019 iz <https://www.cvce.eu/en/education/unit-content/-/unit/02bb76df-d066-4c08-a58a-d4686a3e68ff/f0d3b03b-cbe2-484a-8d17-466e7a6bf34a>
  10. Damijan, J. P., Kostevc, . & Redek, T. (2019, maj). *Analiza posledic razli nih scenarijev Brexita na notranji trg in trgovinske odnose z Združenim Kraljestvom Velike Britanije*. Ljubljana: Center poslovne odli nosti Ekonomske fakultete
  11. De Vries, C., Bracco Gartner, P., Haentjens, M., Korteweg, J., Markakis, M., Repasi, R. & Tegelaar, J. (2017, junij). Implications of Brexit on EU Financial Services. *Directorate-General for Internal Policies* (str. 9 ó 60). Pridobljeno 15. avgusta 2019 iz [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602058/IPOL_STU\(2017\)602058_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602058/IPOL_STU(2017)602058_EN.pdf)
  12. Edwards, J. (2016, 24. julij). Pollsters now know why they were wrong about Brexit. *Business Insider*. Pridobljeno 17. julija 2019 iz <https://www.businessinsider.com/pollsters-know-why-they-were-wrong-about-brexit-2016-7?r=UK>

13. Emerson, M., Busse, M., Di Salvo, M., Gros, D. & Pelkmans, J. (2017, marec). An Assessment of the Economic Impact of Brexit on the EU27. *Directorate-General for Internal Policies* (str. 6 ó 28). Pridobljeno 15. avgusta 2019 iz [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/595374/IPOL_STU\(2017\)595374_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/595374/IPOL_STU(2017)595374_EN.pdf)
14. EUbusiness. (2007, 16. november). *EU Single Market ó benefits*. Pridobljeno 15. julija 2019 iz <https://www.eubusiness.com/topics/sme/eu-single-market-guide/>
15. European Movement International (2019). *The consequences of a British exit from the European Union* (str. 6). Pridobljeno 31. julija 2019 iz <https://europeanmovement.eu/the-consequences-of-a-uk-exit-from-the-european-union/>
16. Evropska komisija. (brez datuma a). *CE marking*. Pridobljeno 13. julija 2019 iz https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking_sl
17. Evropska komisija. (brez datuma b). *European standards*. Pridobljeno 13. julija 2019 iz https://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards_sl
18. Evropska komisija. (brez datuma c). *Single market for goods*. Pridobljeno 13. julija 2019 iz https://ec.europa.eu/growth/single-market/goods_sl
19. Evropska komisija. (brez datuma). *Single market for services*. Pridobljeno 13. julija 2019 iz https://ec.europa.eu/growth/single-market/services_sl
20. Evropska komisija. (brez datuma d). *The single digital gateway*. Pridobljeno 13. julija 2019 iz https://ec.europa.eu/growth/single-market/single-digital-gateway_sl
21. Evropska komisija. (brez datuma e). *The Single Market Strategy*. Pridobljeno 12. julija 2019 iz https://ec.europa.eu/growth/single-market/strategy_sl
22. Felbermayr, G., Fuest, C., Gröschl, J. & Stöhlker, D. (2017, november). Economic Effects of Brexit on the European Economy. *EconPol POLICY REPORT, 1(04)*, 5 ó 32. Pridobljeno 15. avgusta 2019 iz http://www.econpol.eu/publications/policy_report_20171203
23. Harari, D. (2018, 4. december). Brexit deal: Economic analyses. *Briefing paper No. 8451* (str. 12). Pridobljeno 31. julija 2019 iz <https://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/CBP-8451>
24. Jak-a, Z. (2019, 26. marec). *Brexit ó moflen vpliv pri trgovanju z blagom*. Ljubljana: Statisti ni urad Republike Slovenije. Pridobljeno 15. avgusta 2019 iz <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7985>
25. Kentish, B. (2017, 29. marec). Article 50 was designed for European dictators, not the UK, says man who wrote it. *Independent*. Pridobljeno 15. julija 2019 iz <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/article-50-design-dictators-not-uk-eu-european-lisbon-treaty-author-lord-kerr-a7655891.html>
26. King, E. & Flynn, A. (2018, januar). Brexit and the Future of immigration in the UK and EU. *Financier worldwide*. Pridobljeno 15. avgusta 2019 iz <https://www.financierworldwide.com/brexit-and-the-future-of-immigration-in-the-uk-and-eu#.XXFaMi4zbIU>

27. Kirk, A., Coles, M. & Krol, C. (2017, 24. februar). EU referendum results and maps: Full breakdown and find out how your area voted. *The Telegraph*. Pridobljeno 17. julija 2019 iz <https://www.telegraph.co.uk/politics/0/leave-or-remain-eu-referendum-results-and-live-maps/>
28. Library subject specialists (2019, 8. februar). What if there's no Brexit deal?. *Briefing paper No. 08397* (str. 48-71). Pridobljeno 27. julija 2019 iz <https://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/CBP-8397>
29. Mann, J. (2016, 20. marec). Britons and Europe: the survey results. *The Guardian*. Pridobljeno 16. julija 2019 iz <https://www.theguardian.com/politics/2016/mar/20/britons-on-europe-survey-results-opinium-poll-referendum>
30. Martin, W. (2017, 24. junij). The day after Brexit: Remembering a chaotic day in the markets one year ago. *Business Insider*. Pridobljeno 18. julija 2019 iz <https://www.businessinsider.com/what-happened-the-day-after-brex-it-in-markets-2017-6?r=UK>
31. Menon, A. & Portes, J (2018). The economic consequences of the Brexit deal. *Centre for Economic Performance* (str. 9 ó 15). Pridobljeno 12. avgusta 2019 iz <https://ukandeu.ac.uk/wp-content/uploads/2018/11/The-economic-consequences-of-Brexit.pdf>
32. Miller, V. (2015, 13. julij). The 1974-75 UK Renegotiation of EEC Membership and Referendum. *Briefing paper No. 7253* (str. 4). Pridobljeno 15. julija 2019 <https://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/CBP-7253>
33. Ministrstvo za gospodarstvo in tehnologijo. (2019, 27. junij). *Gospodarsko ministrstvo objavilo –tudijo potencialnih posledic Brexita na slovensko gospodarstvo*. Pridobljeno 17. avgust 2019 iz http://mgt.r.arhiv-spletisc.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/11876/
34. Pruitt, S. (2017, 29. marec). The History Behind Brexit. *History*. Pridobljeno 15. julija 2019 iz <http://www.history.com/news/the-history-behind-brex-it>
35. Ruparel, R. (2015, 22. februar). *The mechanics of leaving the EU ó explaining Article 50* [objava na blogu]. Pridobljeno 15. julija 2019 iz <https://openeurope.org.uk/today/blog/the-mechanics-of-leaving-the-eu-explaining-article-50/>
36. *Statisti ni urad Republike Slovenije*. (2019). Pridobljeno 16. avgusta 2019 iz https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/20_Ekonomsko/
37. Tetlow, G. & Stojanovic, A. (2018, november). *Understanding the economic impact of Brexit*. (str. 9). Pridobljeno 12. avgusta 2019 iz <https://www.instituteforgovernment.org.uk/sites/default/files/Economic%20impact%20of%20Brexit%20summary.pdf>
38. The Telegraph. (2016, 22. junij). *20 reasons you should vote to leave the European Union*. Pridobljeno 16. julija 2019 iz <https://www.telegraph.co.uk/politics/2016/06/22/20-reasons-you-should-vote-to-leave-the-european-union/>

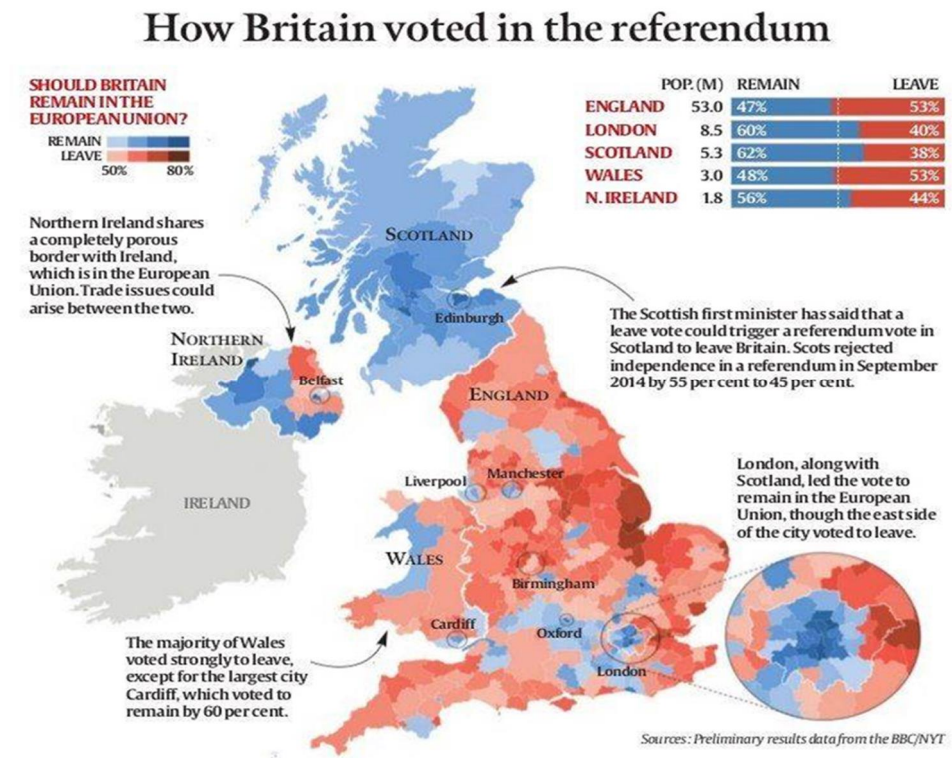
39. The Week. (2018, 14. maj). *Brexit: Theresa May says »trust me« to deliver*. Pridobljeno 22. maja 2018 iz <https://www.theweek.co.uk/brexit/65461/brexit-news/page/0/10>
40. Evropska unija. (brez datuma a). *Pionirji EU*. Pridobljeno 5. julija 2019 iz https://europa.eu/european-union/about-eu/history_sl
41. Evropska unija. (brez datuma b). *Na kratko o EU*. Pridobljeno 6. julija 2017 iz https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_sl#stabilnost,_enotna_valuta,_mobilnost_in_gospodarska_rast
42. Evropske unija. (brez datuma c). *Ekonomske in monetarne zadeve*. Pridobljeno 6. julija 2017 iz https://europa.eu/european-union/topics/economic-monetary-affairs_sl
43. Evropske unija. (brez datuma d). *Gospodarstvo*. Pridobljeno 12. maja 2018 iz https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/economy_sl#trgovina
44. Uradni list Evropske unije. (2012, 26. oktober). *Informacije in objave*. Pridobljeno 16. julija 2018 iz https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/c_32620121026sl.pdf
45. Vlada Združenega kraljestva. (2016, 18. april). *HM Treasury analysis: the long-term economic impact of EU membership and the alternatives (Archived)*. Pridobljeno 25. julija 2019 iz <https://www.gov.uk/government/publications/hm-treasury-analysis-the-long-term-economic-impact-of-eu-membership-and-the-alternatives>
46. Vlada Združenega kraljestva. (2017, 17. januar). *The government's negotiating objectives for exiting the EU: PM speech*. Pridobljeno 17. julija 2019 iz <https://www.gov.uk/government/speeches/the-governments-negotiating-objectives-for-exiting-the-eu-pm-speech>
47. Vandenbussche, H. (2019, junij). *Sector-Level Analysis of the Impact of Brexit on the EU-28*. Belgium: Faculty of Economics And Business. Pridobljeno 30. julija 2019 iz <https://www.fdfa.be/sites/default/files/atoms/files/Brexit%20impact%20study%202019.pdf>
48. Veleposlaništvo Republike Slovenije v Londonu. (brez datuma a). *Gospodarsko sodelovanje*. Pridobljeno 16. avgusta 2019 iz <http://www.london.embassy.si/index.php?id=2616&L=298>
49. Veleposlaništvo Republike Slovenije v Londonu. (brez datuma b). *Slovenska podjetja v Združenem Kraljestvu*. Pridobljeno 16. avgusta 2019 iz <http://www.london.veleposlanistvo.si/index.php?id=3184>
50. Walker, N. (2019a, 23. maj). Brexit timeline: events leading to the UK's exit from the European Union. *Briefing paper No. 7960* (str. 6 ó 7). Pridobljeno 16. julija 2019 iz <https://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/CBP-7960>
51. Walker, N. (2019b, 23. maj). Brexit timeline: events leading to the UK's exit from the European Union. *Briefing paper No. 7960* (str. 12 ó 35). <https://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/CBP-7960>
52. Ward, M. (2019, 24. julij). Statistics on UK-EU trade. *Briefing paper no. 7851*. (str. 3 ó 10). Pridobljeno 31. julija 2019 iz <https://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/CBP-7851>

53. Warrell, H. (2019, 28. februar). Net migration from EU to UK falls 70% since Brexit vote. *Financial times*. Pridobljeno 15. avgusta 2019 <https://www.ft.com/content/960b4672-3b3e-11e9-b72b-2c7f526ca5d0>
54. Womble Bond Dickinson. (2019). *Brexit timeline*. Pridobljeno 20. julija 2019 iz <https://www.womblebonddickinson.com/uk/insights/timelines/brexit-timeline#group-2018>
55. Woodford. (2016). *The Economic impact of Brexit*. Pridobljeno 12. avgusta 2017 iz <https://static.woodfordfunds.net/prd/2016/02/The-economic-impact-of-Brexit.pdf>
56. fivec, J. (2019, 7. januar). *Izvov in uvoz Slovenije tudi v letu 2018 nara–a*. Ljubljana: Statisti ni urad Republike Slovenije. Pridobljeno 15. avgusta 2019 iz <https://www.stat.si/StatWeb/news/Index/7934>

PRILOGE

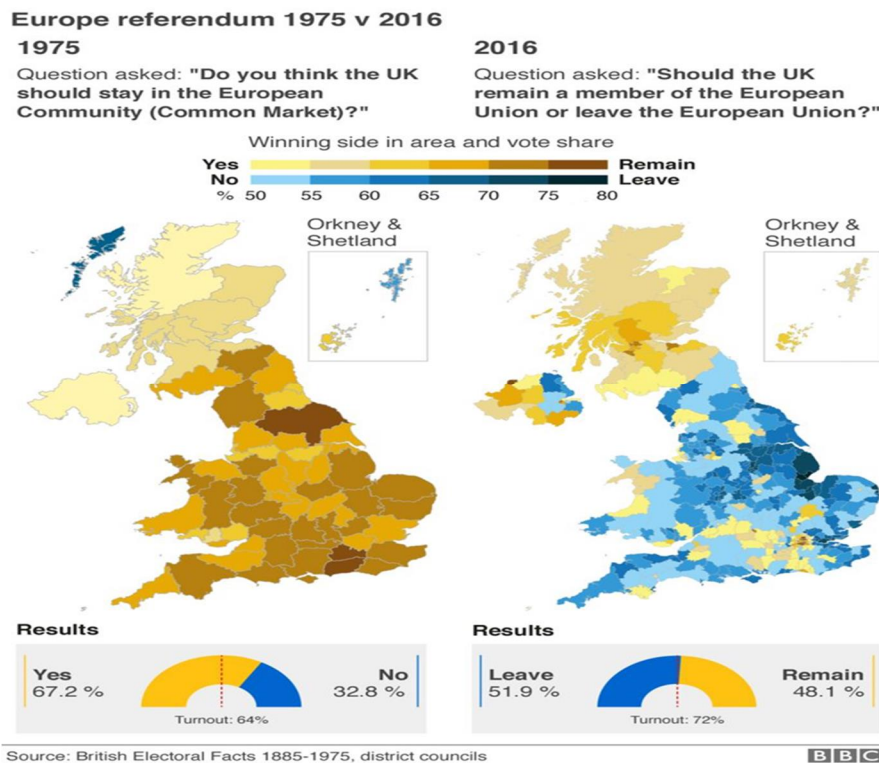

Priloga 1: Geografski prikaz rezultata referenduma o izstopu ZK iz EU

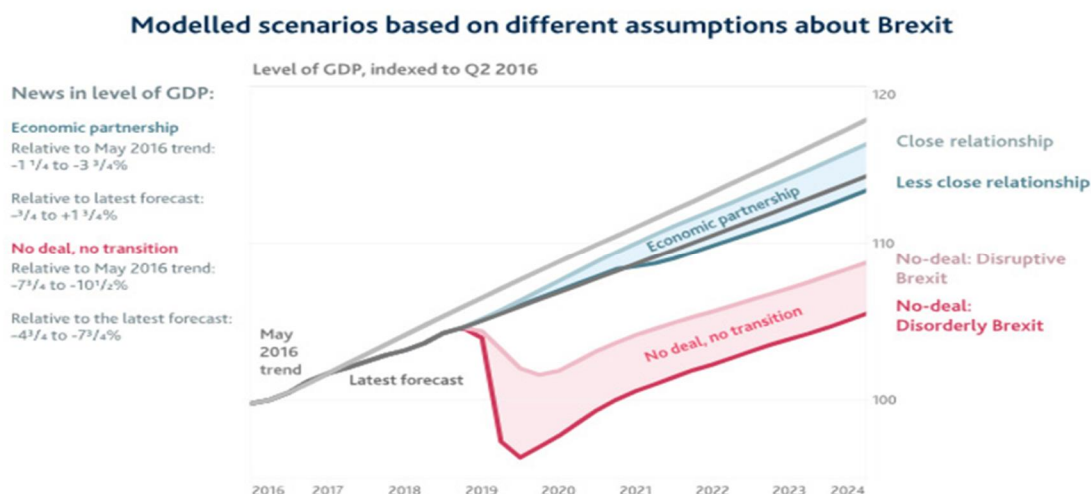
Vir: Aisch, Pearce & Russell (2016).

Priloga 2: Geografska primerjava rezultata referenduma o izstopu ZK iz EU, v letih 1975 in 2016

Vir: BBC news (2016 b).

Priloga 3: Prikaz dveh –tudij vpliva izstopa ZK iz EU na BDP ZK

Vir: Library subject specialists (2019, str. 50).

Priloga 4: Struktura uvoza po SMTK v letu 2018

Proizvodi in transakcije	1.748
Razni izdelki	61.279.182
Stroji in transportne naprave	119.005.293
Izdelki, razvrščeni po materialu	69.382.532
Kemični proizvodi	69.951.939
Olja, masti in voski žival. in rastlin. izvora	255.642
Mineralna goriva in maziva	89.467.404
Surove snovi, razen goriv	5.754.250
Pijače in tobak	11.636.409
Živila in žive živali	15.414.342

V EUR

Vir: SURS (2019)

Priloga 5: Struktura izvoza po SMTK v letu 2018

Proizvodi in transakcije	440.840
Razni izdelki	147.923.281
Stroji in transportne naprave	212.605.915
Izdelki, razvrščeni po materialu	105.305.388
Kemični proizvodi	66.072.295
Olja, masti in voski žival. in rastlin. izvora	224.453
Mineralna goriva in maziva	9.598.618
Surove snovi, razen goriv	5.862.812
Pijače in tobak	749.082
Živila in žive živali	25.852.162

V EUR

Vir: SURS (2019)